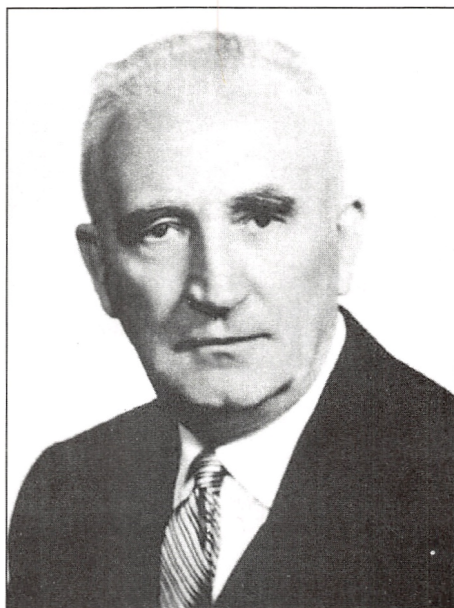

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

FREE UKRAINE

До 70-річчя
ОБРАННЯ ГОЛОВОЮ ПУН і ОУН

АНДРІЙ МЕЛЬНИК
(12. 12. 1890 - 1.11. 1964 рр.)

полковник Січових Стрільців
начальник штабу Армії УНР
комендант УВО на Західних землях України
II-ий голова Проводу Українських Націоналістів і
Організації Українських Націоналістів

«САМОСТІЙНА УКРАЇНА»

ПРЕСОВИЙ ОРГАН ОРГАНІЗАЦІЇ
ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ (ОДВУ) — США

Головний редактор:
Дорожинський Павло

Члени редколегії:
Барецький Осип
Жуковський Аркадій
Нагірняк Василь
Пап Михайло
Середницький Ярослав
Ціборовський Олег

Статті підписані автором, не обов'язково збігаються з поглядами Редакційної Колегії, а тому за їх зміст Редакція «Самостійної України» не відповідає.

Редакція застерігає за собою право скорочувати й виправляти матеріяли. Передрук дозволено за поданням джерела.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
Україна, 01015,
м. Київ,
вул. Московська, 36. к. 18
e-mail: p_doroshynsky@ukrpost.net

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ:
ODWU — Free Ukraine
Ukrainian Homestead — Olzhych
1230 Beaver Drive
Lehighton, PA. 18235
USA

Зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 21 лютого 2002 р. Реєстраційне свідоцтво КВ № 5882. Засновник журналу в 1948 р. — ОДВУ. З 2002 р. засновник журналу — Павло Дорожинський. Надруковано СПД Кравчук В. К., вул. Мільчакова, 5/10. т. 1000. Зам. № 86.

ЗМІСТ

<i>Кіт Михайло «Не вмирають ніколи герої»</i>	2
<i>Ярослав Середницький(Львів) «Діяльність другого Голови Проводу Українських Націоналістів і Організації Українських Націоналістів полк. Андрія Мельника в роки Другої Світової війни»</i>	3
<i>Леся Ковалишин «Суспільно – політична та наукова діяльність Олега Кандиби – Ольжича у першій половині ХХ століття»</i>	12
<i>О. Сотник(Суми) «Українська національна свідомість»</i>	24
<i>Наталка Колотило (Київ) «Створення Організації Українських Націоналістів (ОУН). Перший конгрес ОУН. Провід Українських Націоналістів: Євген Коновалець та його соратники»</i>	29
<i>Григорій Ковальський (Донецьк) «Націократична концепція Миколи Сціборського»</i>	35
Ювілейні річниці наших друзів	40
<i>Ярослав Середницький (Львів) «Дзвін-91. Чернігівщина.»</i>	41
<i>Ярослав Стех (Канада) « Невже ж здоровий глузд не переможе?»</i> ...	48
<i>Віталій Матяш (Київ) «Стратегічне партнерство» чи неоколоніалізм? ..</i>	53
<i>Анатолій Ковальчук «До 90-річчя подвигу на Трубежі»</i>	58
<i>Валентина Шпак(Кременець) «Нам Україна вище понад все!»</i>	64
<i>Ігор Лосев «Севастополь український»</i>	68
Українці в Маньчжурії в першій половині ХХ століття	75
Діаспора	78
3 листів до редакції	80
Із архіву	82
Пожертви на Пресовий фонд «СУ»	83

Кіт Михайло
(м. Чортків Тернопільська обл.)

НЕ ВМИРАЮТЬ НІКОЛИ ГЕРОЇ

Я запитую в сонця і неба,
Хто боровся за рідний наш дім?
В них настала велика потреба,
Світлу пам'ять про них збережімо.

Зеленіла травиця у лузі.
В смутку сонце хилилось до гір.
З побратимом прощалися друзі,
Пролунало востаннє: «Позір!»

Будемо вічно його пам'ятати,
Він зоставсь в бойовому строю.
Сильним духом буде захищати
Україну мою і твою.

Він упав, мов поранений сокіл,
За Вітчизну, любимий наш край.
Залишив матір в тузі глибокій.
Україно, його пам'ятай!

Україно, моя Батьківщино,
З того світу нема вороття.
Рідна мати оплакує сина,
Бо йому дарувала життя.

Будемо вічно його пам'ятати,
Він зоставсь в бойовому строю.
Сильним духом буде захищати
Україну мою і твою.

*Д-р Ярослав Середницький
(Львів)*

ДІЯЛЬНІСТЬ ДРУГОГО ГОЛОВИ ПРОВОДУ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ І ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ ПОЛК. АНДРІЯ МЕЛЬНИКА В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Полк. Андрій Мельник

Восени 1937-го року в Європі «запахло залізом». Німецький Райх прагнув реваншу за поразку в Першій Світовій війні та завоювання життєвого простору. Паралельно йшла небувала мілітаризація Радянського Союзу, який теж готувався до «маршу на Європу» – проміжного етапу «Світової революції». Враховуючи реальність неминучого зудару Німеччини з окупантами України – Польщею і СРСР, Провід Українських Націоналістів готував Організацію до військової боротьби за незалежність України [1]. Військова доктрина ПУН у 30-ті роки базувалась на

створенні регулярного війська. Орган Військового Штабу ПУН – журнал «За збройну Україну» так писав у 1938 р.: «Історія вчить, що найсильніші народні рухи часто заломлювались у боротьбі з регулярним військом. Наша визвольна війна теж переконуюче це доводить. Тому, без регулярних, хоч спочатку невеликих, військових формацій нам буде важко досягнути перемогу» [2].

Керівники Проводу Українських Націоналістів, опираючись на особистий військовий досвід та події Першої Світової війни, передбачали, що ведення Німеччиною війни на про-

сторях СРСР вимагатиме мобілізації всіх резервів Німеччини, а також формування військових частин із підкорених Росією народів. У 1917...1918 роках Німеччина і Австро-Угорщина вже створювали такі українські частини військовоположених Російської армії у співпраці з «Союзом визволення України» – «Синю» та «Сіру» дивізії. Майбутня війна з СРСР також вимагала від Німеччини політики, що сприяла би розвалу більшовицької Імперії зсередини внаслідок політичних і військових рухів поневолених Росією народів [3].

Німецькі та австрійські старшини, що воювали на Російському фронті у Першу Світову війну скептично ставились до планів Адольфа Гітлера з тотальної колонізації окупованих територій під час війни з СРСР. Вони віддавали перевагу творенню незалежних держав під протекторатом Німеччини та участі у війні союзних армій. Письменник Улас Самчук у повісті «На білому коні» наводить слова старшини Вермахту в липні 1941 р. Той був говорив про створення Української держави та армії після звільнення України. Ймовірно він знав позицію Генералітету Вермахту та фахівців із проблем Сходу в Уряді та в Нацистській партії (НСДАП). Полковники Євген Коновалець, Андрій Мельник і Роман Сушко воювали на Російському фронті у складі Австрійської армії в Легіоні Українських Січових Стрільців (УСС). Старшиною цієї армії, а пізніше Української Галицької Армії (УГА) був ген. Віктор Курманович. Як колишні комбатанти вони мали можливість отримати таку інформацію від старшого покоління військовиків Німеччини та Австрії.

Полк. Є. Коновалець і полк. А. Мельник знали викладені в «Майн кампф» концепції А. Гітлера щодо повного підкорення слов'ян, як «нижчої» раси, і розуміли труднощі реалізації українських планів у співпраці з Німеччиною [1]. Позицію і план дій Проводу Українських Націоналістів розкривають слова полк. Р. Сушка у розмові з поручником Петром Войновським: «...Україні від фашизму і Гітлера добра не можна сподіватись. Мета нацистської партії – завоювання Німеччиною життєвих просторів, а слов'янські народи мусять стати рабами німців. Але в середовищі розумних,

відважних німецьких військовиків утворилась таємна антигітлерівська організація, мета якої – повалення нацистського режиму. В програмі організації Україні гарантовано державну самостійність... для нас важливо мати зв'язки з цією організацією, працювати з нею, сприяти її зміцненню...» [4]. Додамо, що в 1938 р. вищі німецькі генерали на чолі з начальником Генштабу сухопутних військ ген. Францом Гальдером готувала військовий переворот з метою усунути А. Гітлера від влади [5].

Над реалізацією завдань з організації Українського Війська працював створений Проводом Українських Націоналістів у Відні Військовий Штаб (керівник полк. А. Мельник, члени – ген. Армії УНР М. Капустянський та ген. УГА В. Курманович). Досвідчені військовики з Проводу Українських Націоналістів (полк. А. Мельник у 1919 р. керував Генштабом Армії УНР і, відповідно, розвідкою) знали і використовували можливості Абверу (відділу військової розвідки і контррозвідки) та інших структур Верховного Командування Збройних сил Німеччини (Oberkommando der Wehrmacht, далі ОКВ). Зв'язки полк. А. Мельника з ОКВ в Берліні підтвердили в повоєнних публікаціях старшини Абверу Е. цу Айкерна і А. Паулюса. Військовий Штаб ОУН за домовленістю з начальником Абверу адміралом Вільгельмом Канарісом та кер. II-го відділу полк. Ервіном Лагузенем у 1938 р. розпочав створення українських військових загонів [6].

Шляхи до співпраці з Німеччиною шукали еміграційні центри інших поневолених Росією народів. У 1935 р. представник Грузинського Національного центру Георгій Гвазава та лідер кримських татар Джафар Сейдамет провели в Берліні переговори з д-ром Георгом Ляйбрандтом – керівником Управління НСДАП з національних питань Сходу та д-ром Адольфом Ертом – Головою Антикомінтерну. В лютому-березні 1935 р. провідний еміграційний лідер Північного Кавказу Шаміль Саїд-бей, внук борця з Росією і мама Шаміля, встановив у Стамбулі контакти з німецькою розвідкою [7]. Подальші дії лідерів поневолених Росією народів привели до створення Німеччиною відповідних військових формацій під час війни з СРСР.

Військова напруга в Європі наростала з кожним днем. Вночі з 11 на 12 березня 1938 р. німецькі танкові колони, виконуючи план «Отто», рушили на Відень. Австрійська армія за наказом командування не чинила опору Вермахту і вже 13 березня А. Гітлер з керівником ОКВ Вільгельмом Кейтелем урочисто в'їхали до Відня. Австрія внаслідок аншлюсу стала однією з земель відновленої Німецької імперії [5].

23 травня 1938 р. ОУН зазнала важкої втрати. Більшовицький агент Павло Судоплатов вбив у Роттердамі полк. Євгена Коновальця. Проте, «знищивши Голову Проводу Українських Націоналістів совети не зуміли знищити Організації і це вони відчули під час Другої Світової війни» [8]. Керівником Проводу Українських Націоналістів у жовтні 1938 р. у Відні оголосили найближчого співробітника і соратника полк. Є. Коновальця досвідченого військового старшину, штабіста та політика полк. А. Мельника. Робота з створення Українського Війська та підготовки до відновлення Української Держави продовжувалась.

А події в Європі розгортались з калейдоскопічною швидкістю. Підписана 29...30 вересня 1938 р. Прем'єр-міністрами Великобританії Невіллом Чемберленом і Франції Едуардом Даладье, канцлером Німеччини Адольфом Гітлером і правителем Італії Беніто Муссоліні Мюнхенська угода передала Німеччині Судетську область Чехословаччини з населенням у 3,3 млн осіб. Для «умиротворення» А. Гітлера цього було мало і в березні 1939 р. німецькі війська окупували Чехію та створили незалежну Словацьку державу. Провід Українських Націоналістів використав ситуацію в Чехословаччині для надання військової та політичної допомоги Карпатській Україні, яка 7 жовтня 1938 р. стала автономною, а 14 березня 1939 р. незалежною державою [9].

Члени Військового Штабу Проводу Українських Націоналістів генерал М. Капустянський, генерал В. Курманович, полк. Р. Сушко і полк. В. Колосовський із початку 1939-го року займались організацією війська Карпатської України. У березні німці унеможливили приїзд на Закарпаття ген. М. Капустянського та полк. Р. Сушка. Карпатську Січ

формував ген. В. Курманович. На відміну від Словаччини А. Гітлер не підтримав незалежності Карпатської України і віддав її Угорщині. На Хуст, де перебував Уряд на чолі з Президентом Августином Волошиним, 15 березня 1939 р. рушили 6 угорських піхотних дивізій, артилерія і танки. 1 100 підготованих військовиками-старшинами з ОУН січовиків не змогли оборонити краю [9].

Незважаючи на конфронтацію ОУН з Німеччиною на Карпатській Україні, Абвер і ОКВ, готуючись до німецько-польської війни, продовжили співпрацю з Військовим Штабом ОУН. Враховуючи шовіністичну політику Польщі в Галичині та Волині, німці вважали, що українське повстання може виправдати заплановане планом «Вайс» на 1 вересня 1939 р. вторгнення Вермахту в Польщу в очах міжнародній громадськості. Полк. Р. Сушко, виконуючи завдання полк. А. Мельника, у червні 1939 р. провів переговори з полк. Абверу Е. Лагузенном. За даними німецьких архівів ustaleno, що базою організації повстання в Польщі мав бути Український Легіон. Керівництво повстанням поклали на Український Військовий Штаб. На Західній Україні дії Легіону мали підтримати 1 300 старшин і 12 000 стрільців, очолених військовиками регіональних осередків ОУН. Зброю для них мали поставити німці. Легіонери та ОУН мали забезпечити порядок на звільнених землях [6].

Сформований німцями у 1939 р. з членів ОУН з території Німецького Райху та січовиків Карпатської України Український Легіон (Легіон Сушка) став першою регулярною українською військовою частиною після 1920 р. Вояків готували на вишкільних базах у Зауберсдорфі (Австрія), Найссе та Бреслау (Німеччина). Склад Легіону (2 курені) становив 600 вояків і старшин. Командиром був майор Абверу Г. Демель, керівниками штабу – полк. Р. Сушко та члени ПУН Ярослав Барановський і Осип Бойдуник. Легіон мав кодову назву ВВН – Berg Bauern Hifle (Допомога селянам-горянам). Українці вживали свою – Військові Відділи Націоналістів [6].

Основні напрямки діяльності ОУН напередодні Другої Світової війни накреслив II Великий Збір Українських

Націоналістів, що відбувся в Римі 27 серпня 1939 р. II Великий Збір одногосно затвердив Головою Проводу Українських Націоналістів і Організації Українських Націоналістів полк. А. Мельника, а у «Відозві» закликав «всі поневолені окупантами народи України» до співпраці з ОУН під проводом Андрія Мельника у боротьбі «за Суверенну Соборну Українську Державу проти Росії та большевизму, проти Польщі, Румунії та Мадярщини» [10].

Голова ПУН полк. А. Мельник, розуміючи значення українського повстання силами 1 300 старшин і 12 000 стрільців для успішного перебігу наступу Вермахту на Польщу, поставив перед Абвером і ОКВ дві суттєві вимоги – організацію регулярних частин Українського Війська та створення незалежної Української Держави. Метою Абверу при забезпеченні виконання плану «Вайс» було лише використання сил українських націоналістів для агентурної роботи та організації повстання в тилу Війська Польського. Абвер і ОКВ не дали Проводу Українських Націоналістів ніяких військових та політичних гарантій. На таких умовах очолюваний полк. А. Мельником Провід Українських Націоналістів відмовився від агентурної співпраці та організації повстання в Польщі [1].

Полк. А. Мельник завжди вимагав, щоби «чужинці трактували Україну, як рівну з рівними». Таку принципову постанову він зберіг, як Голова Проводу Українських Націоналістів, під час Другої Світової війни, незважаючи на заборону виїзду з Берліну, а потім арешт і ув'язнення в концтраційному таборі Саксенгаузен. Концепції полк. А. Мельника і ПУН викладено в Меморандумі, переданому в 1940 р. заступнику міністра закордонних справ США С. Веллесу: «Українська визвольна політика кермується лише інтересами української державної суверенності, що є передумовою впорядкування європейських відносин, та що ОУН однаково непримиримо ставиться до кожного, хто йде поневолювати Україну» [1].

Вояки сформованого Українського Легіону (ВВН) прийняли участь у наступі на Польщу. 2-й курінь рушив 1-го верес-

ня з Словаччини з 57-ою Мюнхенською піхотною дивізією в напрямку «Сянок – Турка – Стрий – Самбір – Дрогобич». Сотня 1-го куреня йшла на польську територію через Пряшів. Легіон прийняв участь у невеликих боях. Значними були трофеї – «7 гармат, 34 важких та 80 легких кулеметів, 3000 крісів, 14 850 ручних гранат, 54 механічні вози...» [6]. Німецька стратегія у війні з Польщею змінилась, бо СРСР і Німеччина 23 серпня 1939 р. підписали в Москві пакт «Молотов – Ріббентроп». Таємний протокол до акту «узаконив» спільні військові дії проти Польщі, її розподіл і передачу СРСР держав Прибалтики та Бессарабії.

17 вересня 1939 р., коли німецькі танки, вичерпавши моторесурс, зупинились під Варшавою і війна могла затягнутись, зі Сходу на Польщу рушила Червона Армія. Після перемоги «союзники» на початку жовтня влаштували парад німецьких і радянських військ у Бресті. Західні Україна і Білорусь відійшли до Сталіна, Польща – до Гітлера. Існування Українського Легіону могло зашкодити «дружбі» агресорів і німці розформували його 25 вересня 1939-го року в польському місті Кросно. Полк. Р. Сушко відмовився від реорганізації Легіону в частину поліції, демонстративно зняв свої старшинські відзнаки і закликав демобілізованих стрільців далі служити Україні [6,10].

За дорученням Голови ПУН полк. А. Мельника у жовтні 1939-го року полк. Р. Сушко, як провідник ОУН в Генеральній губернії, приступив до організації українського життя в Кракові, на Лемківщині, Холмщині та Підляшші. За його участі у Кракові сформували Український Центральний Комітет (УЦК) на чолі з проф. Володимиром Кубійовичем. Проф. В. Кубійович не належав до жодної політичної партії, проте поділяв погляди українських націоналістів. Члени ОУН створили більшість у Краківській централі та регіональних осередках УЦК. 17-го листопада полк. Р. Сушко, проф. В. Кубійович, О. Бойдуник на чолі української делегації, яку представив полк. Альфред Бізанц із Абверу (колишній старшина УГА), провели переговори з Генерал-губернатором Гансом Франком і передали йому Меморандум з на-

кресленими напрямками розвитку життя українців у Генеральній губернії [10].

Німці прийняли програму діяльності УЦК у Генерал-губернаторстві. Підтримавши українців, вони за схемою «поділяй і владарюй» створили противагу полякам. УЦК та 26 підпорядкованих йому окружних комітетів приступили до створення регіональних структур і розв'язання господарських, культурних та освітніх проблем українського населення Польщі та чисельних втікачів із окупованої більшовиками Західної України. Про напрямки роботи УЦК говорять, передусім, назви його підрозділів: організаційний, праці та господарства, фінансовий, шкільний, харчування та суспільної опіки, культурно-освітній, військовий, в т.ч. інвалідів і полонених [10].

До роботи в УЦК, як провідної легальної української організації в Генеральній губернії, та зв'язаних з ним структур приєдналися такі відомі політичні, військові, господарські та наукові діячі: Президент Карпатської України о. А. Волошин, члени Українських урядів проф. Д. Дорошенко і проф. І. Феценко-Чопівський, генерали Армії УНР О. Загородський, В. Куц, М. Омелянович-Павленко, полк. Т. Омельченко, сотн. М. Хронов'ят, поет поручник Є. Маланюк, сенатор О. Луцький, проф. Іваник, проф. К. Мацієвич, поет О. Олесь, редактор В. Глібовицький та ін. [10]. Звичайно, досвідчені військовики використовували структури УЦК для звільнення українських полонених стрільців і старшин Війська Польського з німецьких концтаборів та їх реєстрації з метою залучення до майбутніх українських частин. Значно активізувалось в Генерал-губернаторстві українське церковне життя.

Напередодні німецько-радянської війни полк. А. Мельник ініціював формування і вишкіл на території Генерал-губернаторства похідних груп ОУН. Очолив цю роботу провідник ОУН в Генеральній губернії полк. Р. Сушко, керівником його канцелярії був вояк розформованого німцями в Кросно Українського Легіону (ВВН) Яків Маковецький [11]. Законспіроване приміщення Проводу Українських Націоналістів знаходилась в Кракові на вул. Зеленої, 26/3 (так звана «трійка»). Саме звідти, як пише Максим Скорупський – май-

бутній курінний «Макс» повстанського загону ОУН під проводом Миколи Медвецького («Хрона») на Кременеччині, йому дав 500 злотих і спрямував весною 1941 р. на вишкіл до Легіону поліції в Криниці сотник УГА О. Сенік-Грибівський. У почекальні «трійки» «Макс» побачив членів Проводу Українських Націоналістів, колишніх старшин Армії УНР ген. М. Капустянського і підполк. М. Сціборського [12].

Роботу ОУН та її Проводу в напрямках, накреслених II-м Великим Збором Українських Націоналістів, значно ускладнив розкол в Організації, що була повноважним політичним представником українського народу на окупованих німцями та советами землях. 10 лютого 1940 р. «крайовики» на чолі з Степаном Бандерою, Миколою Лебедем, Ярославом Стецьком, Ріком Ярим та ін. створили свій Революційний Провід Українських Націоналістів. Проведений ними в квітні 1941 р. у Кракові «Великий Збір» ОУН признав нелегітимним II Великий Збір ОУН у Римі від 27 серпня 1939 р., вибрав Провідником Революційної ОУН (далі ОУН-Б) С. Бандеру. Як досвідчений стратег Голова Проводу ОУН полк. А. Мельник зробив все, щоби не допустити поділу Організації, проте був змушений відповісти тим самим прихильникам С. Бандери. На стороні полк. А. Мельника залишилися всі члени Проводу Українських Націоналістів [10].

Дослідники проблеми розколу в ОУН, у тому числі Христина Овад, вважають, що його інспірували спецслужби Німеччини з метою ослабити ОУН, як сили, здатної чинити спротив німцям при колонізації українських земель. Не менш зацікавленими в розколі ОУН були спецслужби СРСР [10]. До того ж, в 1940 р. діяла «Генеральна угода про співпрацю, взаємодопомогу та спільну діяльність між НКВС і Гестапо», яку підписали 11 листопада 1938 р. комісар держбезпеки Лаврентій Берія та шеф Гестапо групенфюрер СС Генріх Мюллер. Один з пунктів угоди звучав так: «Сторони будуть сприяти проведенню спільних розвідувальних і контррозвідувальних заходів на території ворожих держав».

(Продовження в наступному числі)

*Леся Ковалишин
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича*

**СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА
ТА НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ
ОЛЕГА КАНДИБИ-ОЛЬЖИЧА
У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ**

*Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата історичних наук
(Закінчення, початок у числі 3/512, 2009 року)*

У другому розділі – «Формування Олега Кандиби-Ольжича як особистості, науковця та громадського діяча», що складається з трьох параграфів, розкрито процес формування світогляду політика та становлення його як ученого і суспільно-політичного діяча.

У першому параграфі цього розділу – «Дитячі та шкільні роки Олега Кандиби-Ольжича» – дослідниця аналізує автобіографічну спадщину вченого, спогади його сучасників; різноманітність джерельного матеріалу дає змогу виділити у процесі формування його світогляду важливий етап, що охопив дитячі та шкільні роки діяча (1907-1923 рр.). Головним фактором цього процесу було родинне виховання, котре здійснювали в національному дусі. Безпосередній вплив на формування світогляду вченого мало навчання в українській трудовій школі, де виявилися хист до малювання та ліплення, що пізніше згодилися йому як археологові. У цьому навчальному закладі в Олега Кандиби-Ольжича розвинулися організаторські здібності. Зокрема, він займався випуском стінгазет, шкільного загально-мистецького журналу, організацією ряду літературних вечорів.

Таким чином, в Україні Олег перебував лише перших 16 років свого життя, і став тут свідком великих та драматичних за розмахом подій. Роки становлення особистості закла-

ли у душі юнака почуття загостреного сприйняття дійсності, підвищеної відповідальності за доручену справу, виховали і загартували національну самосвідомість майбутнього суспільно-політичного й наукового діяча. Саме впродовж цього часу сформувався на фоні любові та поваги до українського народу світогляд Олега Кандиби-Ольжича, визначальним чинником якого було родинне виховання, яке здійснювалося у національному дусі.

У другому параграфі – «Празький» період» – авторка акцентує увагу на тому, що в празькому періоді життя вчений найяскравіше проявив себе у громадсько-культурних та наукових сферах. У цей час Олега Кандиба-Ольжич здобував освіту як студент: з відзнакою склавши гімназійну матуру на курсах Українського громадського комітету, навчався у Карловому й Українському Вільному університетах та Українському Високому інституті ім. М. Драгоманова у м. Празі. Там він відвідував лекції таких відомих учених, як В. Щербаківського, Д. Антоновича, Д. Дорошенка.

Велике значення для становлення Олега Кандиби-Ольжича як науковця мала тісна співпраця з А. Строцьким, за допомогою якого вчений здійснив шість наукових експедицій у Галичині та на Буковині. З кожної експедиції дослідник повертався із новими матеріалами. Вони склали основу докторської праці «Неолітична мальована кераміка Галичини» та монографії «Шипинці. Знаряддя та мистецтво неолітичного селища», яка є продовженням попередньої праці, що ще раз ознайомила Європу з унікальною праісторичною культурою давніх хліборобів в Україні. Крім них, наукова спадщина вченого – понад 30 статей, 8 рецензій.

Ще одним із етапів формування наукових поглядів Олега Кандиби-Ольжича стала співпраця з Народним музеєм у м. Празі, налагодження зв'язків із Карловим університетом, Чеським Земським музеєм, Державним Археологічним інститутом.

Від 1928 р. Олег Кандиба-Ольжич утверджувався як письменник та поет. Його першим друкованим твором було дитя-

че оповідання «Рудько», видане у Празі 1928 р., а через рік вірші опубліковані в «Літературно-науковому віснику», «Студентському віснику»; ці поезії можна віднести до «Празької школи».

У цей період учений активно займався громадськими справами. За словами сучасників (М. Антоновича, У. Самчука, О. Дніпрової), Олег Кандиба-Ольжич разом із батьком відновив у м. Празі «Спілку письменників та журналістів», заснував «Українське об'єднання приятелів книги», збірник «Книголюб» та організував низку літературних вечорів. Тому в 1932 р. його обрали секретарем «Союзу українських журналістів і письменників» та редактором буковинського журналу «Самостійна думка».

Отже, «празький» період діяльності Олега Кандиби-Ольжича сприяв його подальшому активному формуванню як науковця, поета та громадського діяча.

У третьому параграфі – «Вплив ОУН на діяльність і творчість Олега Кандиби-Ольжича» – охарактеризовано утвердження вченого як активного суспільно-політичного діяча. У 1929 р. Олег Кандиба-Ольжич вступив в Організацію Українських Націоналістів, де активно включився у підпільну боротьбу. Працюючи в організації, вчений виконував велику організаційну і видавничу роботу, поєднуючи її з обов'язками голови культурної референтури ПУН та першого заступника голови ОУН.

Важливе місце в житті вченого мала діяльність на Закарпатті, де він разом із С. Розсохою та Г. Стефанівим видавав молодіжний часопис «Пробоем», організував «Карпатську Січ». Його організаційна та політична праця була спрямована насамперед на піднесення національної свідомості населення України та здобуття незалежності. Тому значну роль у діяльності Олега Кандиби-Ольжича відіграла участь у карпатсько-українському зриві, де на нього були покладені не лише культурницькі, а й політичні функції, зокрема, розбудови ОУН і поширення її впливу на місцеве українське населення.

Світоглядні позиції вченого зумовили характер його діяльності, яка відіграла важливу роль у суспільно-політичному та науковому житті України першої половини ХХ ст.

Третій розділ – «Олег Кандиба-Ольжич у суспільно-політичному та культурному житті України» – присвячений дослідженню публіцистичної, культурно-освітньої та суспільної діяльності вченого. Він є ключовим щодо концептуального осмислення теми і містить два параграфи.

У першому параграфі – «Ідея української державності у творчій спадщині вченого» – проаналізовано новий теоретичний напрямок української історіографії 20-х рр. ХХ ст. – національно-державницький, що знайшов відображення у публіцистичному доробку Олега Кандиби-Ольжича.

У своїх розвідках учений акцентував увагу на політичних, культурознавчих, літературознавчих, освітніх та виховних проблемах. Він дописував у низку видань України та зарубіжних. Серед них часописи: «Пробоем», «Студентський вісник», «Українське слово» (Париж).

Головна ідея, що пронизує його статті – це ідея української державності та пробудження національної самосвідомості народу. Саме тому Олег Кандиба-Ольжич намагався проаналізувати історичний розвиток Української держави і причини поразки національно-визвольних змагань українського народу.

Увагу авторки дисертації привернули політичні розвідки, в яких дослідник обґрунтував проблему неперервності ідеї української державності, що особливо чітко простежується в працях «Українська історична свідомість», «Дух руїни», «У двадцятиліття», де розвиток Української держави розглянуто від найдавніших часів через українське середньовіччя з двома державними формаціями – Київським і Галицько-Волинським князівствами, що продовжили себе у Литовсько-польському періоді, потім – у козацько-гетьманській державі XVII – XVIII століть, а згодом у національно-культурному відродженні XIX століття. Найбільшу увагу

вчений приділив добі Київської держави та гетьмануванню Б. Хмельницького.

Дослідивши становлення та розвиток української держави, Олег Кандиба-Ольжич визначив основні причини поразки національно-визвольних змагань українців: геополітичне становище України на межі Захід-Схід, загарбницьку політику сусідів; бунти проти централізації влади та внутрішню боротьбу, які зумовили втрату державної незалежності України; щоб історія не повторилась, Олег Кандиба-Ольжич звернувся до всіх українців із закликом «боротися і перемогти».

Окремо висвітлене у дисертації питання національної свідомості, що виступає однією з найнеобхідніших умов існування нації та лежить в основі справжнього націоналізму, розвиток якого до рівня державної ідеології має на меті вивести Україну з багатолітньої неволі.

Крім того, вчений у своїх працях стверджував, що формування кожного етносу залежить від географічного розташування та духовних орієнтирів; здійснив певні порівняння стародавньої та сучасної історії Європи.

Не менш важливе місце у творчій спадщині Олега Кандиби-Ольжича займають праці освітнього та виховного характеру, в яких автор намагався розробити власну концепцію національної педагогіки та застосувати її підпорядкувати її етнічно-виховним завданням. Метою національної освіти й виховання є, на його думку, формування активної особистості, здатної до життєвої боротьби, наділеної почуттям власної гідності й самовизначенням. Публіцист також стверджував, що основною рисою виховання та освіти виступає національність змісту й форми.

У літературознавчих статтях Олег Кандиба-Ольжич прагнув проаналізувати творчість окремих письменників («Василь Мисик», «Дмитро Фальківський») та літературний процес загалом («Два світобачення», «Голод і сучасна українська література»).

Серед ряду публікацій науковця слід виділити праці «культурного змісту», де автор визначав основні засади політичної культури та розробив власну концепцію культури (політико – мілітарна).

Таким чином, публіцистична спадщина діяча, тісно пов'язана з його діяльністю як політика та письменника, відіграла вагому роль у суспільному житті, впливаючи національним змістом на свідомість українських читачів, орієнтуючи їх на втілення на практиці ідей соборності й державності України.

У другому параграфі – «Культурно-освітня та суспільно-політична робота Олега Кандиби-Ольжича» – авторка акцентує увагу, що у кінці 30-х – на початку 40-х рр. ХХ ст. вчений найяскравіше проявив себе у суспільно-культурних та політичних сферах. У цей час Олег Кандиба-Ольжич створив та розбудував культурну референтуру Проводу Українських Націоналістів, яка виступила осередком культурно-освітнього життя української еміграції, та розробив основні завдання, визначив філософсько-ідеологічні основи нової організації, котра включала в себе 15 комісій державного планування (шкільна, господарська, фінансова, промисловості й торгівлі та ін.) у сфері національно-культурної політики.

При організації було створено культурно-наукове видавництво, секцію митців, письменників та журналістів, літературно-мистецьке товариство «Говерла» та «Аполлон мілітанс». До цінних співробітників культурної референтури належали О. Теліга, О. Штуль, У. Самчук та ін.

Дисертантка стверджує, що під час Другої світової війни Олег Кандиба-Ольжич виконував функції організатора. Він створив у Києві «Спілку письменників, музикантів, лікарів, музейних працівників та інженерів», політичний клуб інтелігентів імені гетьмана П. Полуботка, налагодив випуск журналу «Литаври», часописів «Розбудова нації», «Український вісник», газети «Українське слово». Значним його

внеском було відновлення шкіл, створення «Музею» – архіву передової доби», товариств «Просвіта».

Діяльність Олега Кандиби-Ольжича в культурній референтурі ПУН була найпліднішою у житті політика. Завдяки його наполегливій праці авторитет організації зріс в Україні і за її межами.

Політик став співорганізатором Української Національної Ради у м. Києві, метою якої було повернення Української Самостійної Соборної Держави. Її основні завдання: 1) належне представництво українського народу перед німецьким урядом; 2) утвердження громадсько-суспільних цінностей, розвиток національної культури й освіти; 3) відновлення релігійно-церковного життя та економіки; 4) соціальний захист населення; 5) духовне та моральне виховання молоді. За складом УНР була однопартійною, мала очолити всі ділянки українського життя до часу з'ясування формально-правого становища. Олег Кандиба-Ольжич розробив такі державницькі документи організації, як Декларація, Протокол та Акт Злуки.

Отже, культурно-освітня та суспільно-політична праця Олега Кандиби-Ольжича стала невід'ємною складовою боротьби за українську державність, ґрунтувалася на культурних надбаннях минулого і пріоритеті національних інтересів, була основою виховання молоді.

Четвертий розділ – «Науково-літературна діяльність Олега Кандиби-Ольжича» складається з двох параграфів.

У першому з них – «Археологічні дослідження вченого» – проаналізовано наукову спадщину Олега Кандиби-Ольжича, яка включає в себе польові дослідження, співпрацю з багатьма музеями Європи, викладацьку діяльність, редакційну працю у наукових та науково-популярних виданнях різноманітних наукових установ і співпрацю з ученими й науковцями з Чехії, Югославії, США та України.

Для докладнішого огляду та системного аналізу основних етапів наукової діяльності виділяємо три основних періоди.

Перший (1925-1930 рр.) – це навчання на філософічному та історико-філологічному факультетах. Авторка простежує у вказані роки співпрацю Олега Кандиби-Ольжича з НТШ, за сприяння якого вчений протягом 1928-1929 рр. проводив ряд археологічних розвідок у Західному Поділлі (Борщівському та Заліщицькому повітах), працював у музеях Львова і Кракова (музеї Любомирських та Дідушинських). Ця кількарічна робота дала змогу Олегові Кандиби-Ольжичу опанувати музейну справу, працювати безпосередньо під керівництвом відомих археологів. Учений виступив організатором низки археологічних виставок, присвячених передісторичним епохам від неоліту до ранньослов'янських культур. Основними науковими працями дослідника даного періоду були: «Перегляд поглядів на мальовану неолітичну кераміку», «Розкопки в Галичині 1928 р.», «Галицька мальована кераміка», «Старша неолітична кераміка Галичини».

Розширенню та збагаченню інтересів й наукового світогляду Олега Кандиби-Ольжича в цей і наступний період життя посприяли також наукові контакти з українськими та європейськими вченими – А. Строцьким, Л. Нідерле, В. Щербаківським.

Другий період – «золота доба» (1931-1940 рр.), особливо важливий у житті Олега Кандиби-Ольжича, впродовж цього часу він утвердивсь як науковець та суспільно-політичний діяч. Основний період наукової діяльності дослідника можна умовно поділити на два хронологічних підперіоди: перший (1931-1937 рр.) – науково-дослідна робота, другий (1938-1940 рр.) – науково-організаційна праця. Видатні українські науковці вже на початку 1932 р. вважали 25-літнього Олега Кандибу-Ольжича здібним і перспективним археологом, ставили його наукову діяльність поруч із працями старших колег Я. Пастернака, Л. Чикаленка та інших. Ця оцінка молодого науковця, яку дали видатні вчені старшого покоління, була справедливою і об'єктивною.

Окремого висвітлення в дисертаційному дослідженні на-

була співпраця з Фогг-музеєм при Гарвардському університеті, музеєм Пенсільванського університету, Українським Вільним університетом, Американською школою передісторичних досліджень, Українським історико-філологічним товариством у м. Празі, при сприянні яких Олег Кандиба-Ольжич здійснив наукові поїздки в Югославію, Чехію, Болгарію, Румунію, Моравію та Австрію.

Авторка вважає, що велике значення для налагодження співпраці між чеськими та європейськими науковими інстанціями мала участь в 1930-1932 рр. О. Кандиби-Ольжича як асистента кафедри археології Українського Вільного університету у роботі Другого наукового з'їзду в м. Празі, де вчений активно прилучився до обговорення низки наукових рефератів та доповідей.

У дисертаційному дослідженні наголошено на зв'язках ученого з празькими ілюстрованими тижневиками «Пам'ятки археологічні», львівським часописом «Новий час», «Американським журналом Археології». Також проаналізовано викладацьку й організаторську діяльність ученого як співзасновника Українського Наукового інституту в Америці.

Третій період (1941 – травень 1944 р.) – вступ Олега Кандиби-Ольжича в археологічну комісію при НТШ.

Таким чином, Олег Кандиба-Ольжич є видатною постаттю української та світової науки, одним із кращих дослідників і знавців європейського неоліту, зокрема Трипільської культури.

У другому параграфі – «Літературна творчість Олега Кандиби-Ольжича у контексті українського національно-визвольного руху» – досліджено літературну спадщину вченого, що є вагомим надбанням українців, орієнтиром та стимулом для творення тієї літератури, яка необхідна народові у його державницьких змаганнях. Дисертантка переконана, що ім'я поета назавжди залишиться в історії української літератури.

Аналізуючи його творчість, авторка виділила два періоди.

Перший – це ранні твори вченого, що поділяються на три групи: дитяча поезія, проза (п'єси, оповідання) та студентська лірика (альбомна поезія).

Другий період – поезія 1929-1941 рр. Вона зібрана в книжках «Рінь», «Вежі» та «Підзамчя», що органічно поділяються на три великих виразно окреслених цикли: вірші історіографічні, декларації та вірші-плакати. Саме професія археолога допомагала йому знайти такі теми й осмислити складний і багатостраждальний шлях людства – з глибини минулих століть. До того ж, без його віршів неможливо до кінця зрозуміти ні біографічної, ані творчої еволюції автора, важко осягнути його життя – героїчне та жертвне.

Ще одним важливим захопленням О. Кандиби-Ольжича була проза, яка представлена п'ятьма оповіданнями. На відміну від поезії, у ній не так помітне авторське «я», воно наче заховане за описаними подіями, а епічна розповідь захоплює вже сама собою і не потребує прямого авторського ставлення до описаного. Тим самим проза для О. Кандиби-Ольжича була ще однією гранню художнього таланту письменника.

Та, все ж таки, О. Кандиба-Ольжич утвердився в літературі і як поет, а не як прозаїк. Свідченням цього є вірші, які посіли вагоме місце у нашій національній літературі поряд із творчістю Т. Шевченка, І. Франка та Лесі Українки.

Висновки. Дослідження суспільно-політичної та наукової діяльності О. Кандиби-Ольжича свідчить про його різноманітну й багатогранну творчу працю. Він – видатний учений, поет, майстерний публіцист, активний організатор та суспільно-політичний діяч. О. Кандиба-Ольжич настільки велетенська і могутня постать в українському суспільно-політичному та науковому процесах першої половини ХХ ст., що вивчення його творчості вказує не лише на важливе значення цієї особистості в історії нашого народу, а й дає змогу глибше зрозуміти обставини відродження українських земель у той час, з'ясувати причини і характер подій, що відбувалися в Україні та за її межами у досліджуваний період.

Проаналізувавши основні віхи життя та діяльності О. Кандиби-Ольжича, можна зробити висновок, що у його творчості та діяльності відбилосся становлення й визначення світоглядних позицій, у формуванні яких можна виділити два етапи. Перший охоплює дитячі роки і період навчання в українській трудовій школі. Визначним чинником формування світогляду політика на цьому етапі було родинне виховання, яке здійснювали у національному дусі. Другий період включає навчання в Карловому й Українському Вільному університетах та Українському Високому інституті імені М. Драгоманова у м. Празі. На цьому етапі світоглядні позиції О. Кандиби-Ольжича формувалися, головним чином, під впливом викладацького середовища, української громади та самоосвіти. Цей відрізок часу характерний для О. Кандиби-Ольжича зміцненням у його світобаченні національних позицій, що відіграли неабияку роль у подальшій суспільно-політичній діяльності.

О. Кандиба-Ольжич розпочав суспільно-політичну діяльність у кінці 30-х – на початку 40-х рр. ХХ ст., коли завершився процес формування модерної української нації, а український національний рух вступив у найвищу – політичну стадію розвитку. Особливе місце серед української преси першої половини ХХ ст. займала публіцистична спадщина вченого. У ній О. Кандиба-Ольжич поєднав себе як політик, письменник, науковець; вона відіграла значну роль у пробудженні національних почуттів українського народу.

Ще одним, не менш важливим напрямком суспільно-політичної діяльності О. Кандиби-Ольжича була культурно-освітня праця, оскільки зародження і побудова української держави, що становило мету його життя, була немислима без збереження культурних надбань минулого і розвитку нашої історії. Як активний громадсько-освітній діяч учений створив і розбудував культурну референтуру Проводу Українських Націоналістів, яка виступила осередком культурного життя української еміграції.

Культурно-організаторська праця вченого була тісно пов'язана з його політичною діяльністю, яка розпочалась зі вступу О. Кандиби-Ольжича в Організацію Українських

Націоналістів. Окрім того, політик брав активну участь у карпатсько-українському зриві, де проявив себе здібним організатором та політичним діячем. Він також виступив співорганізатором Української Національної Ради, в якій розробив ряд державних документів. Як свідчить політична біографія О. Кандиби-Ольжича, протягом усього життя він був загальноновизнаним авторитетом серед політичних діячів того часу.

О. Кандиба-Ольжич був видатною постаттю української історичної науки. Можна виділити два напрямки його наукової діяльності – археологію та літературу. Саме археологія займала важливе місце у науковому житті вченого. Він був одним із знаних дослідників і знавців європейського неоліту, завдяки своїм науковим публікаціям в українських та іноземних часописах, виступам на наукових форумах, викладацькій діяльності та співпраці з Науковим товариством імені Т. Шевченка й Американською школою передісторичних досліджень зумів популяризувати трипільську культуру в Україні та за її межами.

Говорячи про О. Кандибу-Ольжича, неможливо не згадати його поетичної та прозової літературної спадщини. Адже він належав до тієї групи митців, які переконливо довели, що у літературному творі можна поєднати вічне, загальнолюдське, універсальне, те, що мало вартість тисячі років тому і матиме її у майбутньому.

Багатогранна діяльність О. Кандиби-Ольжича як талановитого суспільно-політичного діяча, майстерного публіциста, непересічного організатора та культурно-освітнього діяча, видатного науковця і поета була спрямована на утвердження національної ідеї у свідомості кожного українця, в якому він бачив особистість, насамперед горду тисячолітніми набутками науки і культури та готову боротися за державну самостійність України як запоруки подальшого збагачення духовної скарбниці української нації.

Робота виконана на кафедрі нової і новітньої історії та методики викладання історії Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка Міністерства освіти і науки України.

О. Сотник
історик,
член Національної спілки
журналістів України
(Суми)

*Державу не твориться в будучині,
Держава будується нині.*
Олег Ольжич

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ *(погляд в минуле і сьогодення)*

Знищити національну свідомість завжди було найважливішим завданням історичних ворогів України. І це відомо, але, виявляється, перед тим, як говорить про нашу національну свідомість, нинішнім радикалам, прихильникам комуністичної ідеї, необхідно постійно нагадувати, що Україна – не Росія, а древня історична держава, велична нація, народ якої має не тільки свою древню історію, культуру, віру, але й розуміння своєї національної окремішності.

І це – всупереч тому, що затяті вороги України, особливо сталінський режим, для поневолення українського народу проводили політику депортації, видумали теорію, що він – і не нація, не народ, а лише *гілка* московського (російського) народу. Скажімо, книгу М. Грушевського «Очерк истории украинского народа», (К., 1991) видавництво доповнило великим т. зв. науково-довідковим апаратом, який багато в чому змінює суть думок автора. Наприклад, М. Грушевський пише, що навіть приєднання українських земель до Польщі не наносило занепаду українській національності, що місцеве українське життя не переставало бути українським, а аристократія не поривала зв'язків зі своєю національністю, залишаючись українською. (стор. 129)

Так от: до цієї тези додано наступний коментар:

«В советской исторической литературе распространена со-

вершенно иная точка зрення о положении украинской «национальности»...»

Радянські історики слово «національність» взяли в лапки, наголошуючи тим, що ніякої української національності на той час не було, мовляв, мова може йти про народність... (стор. 375)

Таких цитацій можна навести безліч. Треба брати до уваги і те, що російська імперія починаючи з Петра I та Катерини II, в своїй антиукраїнській політиці завжди використовувала Російську Православну Церкву (далі – РПЦ). На підтвердження сказаного наведу лише один фрагмент з книги «Земная жизнь Иисуса Христа. Рассказы для детей.», (М., 1834. Репринтное изд. 1990. Издание XIII)

Далі – цитую:

«Предание говорит, что святой Иоанн Богослов посетил Россию и на красивых горах, на берегу Днепра, поставил крест...

Там жили князья и народ русский, но они не знали истинного Бога. Великий князь Владимир, первый из русских князей, принял христианское учение...

В Киеве были построены первые наши церкви и монастыри...» (стр.54)

Нажаль, те ж проглядається в ставленні до України і в сучасних російських політиків, які страждають великодержавністю і донині вважають Україну своєю частиною. Згадаймо недавню (квітень, 2008 р.) цинічну репліку В. Путіна, що «Україна – це навіть не держава...»

Хочу наголосити: це – не помилка або необачність тодішнього президента Росії. Ні. Це – суть сучасної антиукраїнської політики російського уряду.

Отож, вся наша попередня історія накладає на українців обов'язок боротись за свою країну, свою мову, культуру,

свою віру і народні традиції. Їх необхідно знати і зберігати. В цьому і проявляється національна свідомість.

Є підстави вважати, що нашому народу вона була притаманна завжди, принаймні з княжої доби – з часів першої української держави. Адже сила любові до рідної землі, до своєї держави відрізняє одну з найвидатніших пам'яток української літератури – «Слово про похід Ігорів». Йдеться не тільки про героїзм дружинників (русичів), які вважали себе патріотами рідної землі і мужньо стали на її захист.

Далі читаємо «Слово...»:

«Половці ідуть од Дону

і од моря,

і зо всіх сторін руські полки обступили.

Діти бісові кликом поля перегородили,

А хоробрі русичі перегородили черленими щитами...»

Тут не можна не бачити протиставлення себе, як народу, іншому народові («діти бісові»). А головне, що тут є і національна гордість, і гостре почуття своєї гідності («русичі хоробрі»).

Судить самі: хіба народ без національної свідомості міг би утриматись і зберегти історичну пам'ять, риси духовної культури, любов до рідної землі впродовж більше трьох століть російської неволі?

Що було, то було. І історію не перепишеш. Звичайно давалися взнаки і народні звичаї, внаслідок чого люди також відчували відмінність між українським і російським народами. А це ще більше посилювало їх любов до своєї української культури і своїх давніх традицій. І так постійно, навіть в умовах антиукраїнської царської політики, а пізніше – репресивних дій радянської влади, утримувалась атмосфера національного відродження, зростання національної свідомості. Але доводиться визнати, що її рівень під впливом зовнішніх умов часто змінюється, а точніше – зменшується. Століття московської окупації породили серед частини українського народу нахил до служіння сильнішому і зраду

своїй історії, своїй мові і своїй вірі. Так було по занепаді і втраті гетьманської держави в половині XVIII ст., так було і після другого упадку нашої держави на початку XX ст., коли десятки затонських, балицьких, косіорів, постишевих перейшли на службу російських більшовиків і безжалісно нищили кращих синів і дочок України.

Теж саме відбувається і в теперішні часи. Почитайте, що пишуть і говорять «українські» комуністи про нашу історію, зокрема, про сталінські репресії, голодомори, про національно-визвольний рух проти більшовицького поневолення в 1941 – 1956 рр. По суті, це і є переконливе відображення рівня їх національної свідомості.

Інший приклад сучасного національного нігілізму демонструють лідери партії Регіонів, лицемірно заявляючи про захист національних інтересів України і водночас виступаючи за другу (державну) російську мову, наголошуючи при цьому на її дискримінації. Читач, мабуть, розуміє, що регіонали, як і комуністи, відійшли за межу Правди.

На жаль, «вітчизняний» вірус національного нігілізму вразив і священнослужителів, єпископів і митрополитів УПЦ, яка називає себе «українською», приховуючи за цією назвою рабське служіння Москві і московським владомощцям. Не можна не відзначити їх вороже ставлення до віруючих інших конфесій, особливо Української Православної Церкви Київського Патріархату. Схоже діють вони не за заповідями Божими, а за вказівками і в інтересах чужої держави.

Не можна також оминати увагою безглуздий намір міністра освіти України І. Вакарчука вилучити історію України з навчальних програм вищих учбових закладів. Він що, хоче щоб ми були як безрідні Івани, котрі не пам'ятають ні своєї рідні, ні свого минулого? Він що, не розуміє, що вивчення власної історії не тільки додає нам життєвого досвіду, але й формує національну свідомість? Тоді виникає питання: це що? Необізнаність міністра чи спец замовлення іноземної держави? Бо хіба можна знайти в світі країну, яка б відмовилась від вивчення своєї історії?!

Можна навести й інші подібні факти, але це факти про духовну анемію, духовних інвалідів, які, займаючи державні, керівні посади, керуються не інтересами нації, а власним егоїзмом, а відтак – не заслуговують уваги.

Отож час замислитись: як же нам всім загалом відроджувати національну свідомість? Свого часу багато для цього зробили Т. Шевченко, П. Куліш, М. Костомаров. Тут доречно згадати і поезію В. Сосюри «Любіть Україну». Вона – як послання, звернення до українців, насамперед, до української молоді:

«Всім серцем любіть Україну свою
і вічні ми будемо з нею.»

Комусь, може, видадуться незрозумілими або несправедливими слова поета:

«Не можна любити народів других,
Коли ти не любиш Вкраїну!...»

Але ж це – не зневага до інших народів. Ні. Це – біблійна істина. Пам'ятаєте, в ній сказано:

«Хто каже: «Я люблю Бога», а брата свого ненавидить,
той говорить неправду.» (І Ін. 4:20)

Бо й справді, як можна любити і поважати чужу культуру, коли ти не любиш і зневажаєш свою рідну?

Минули віки, і от в такому стані наша національна свідомість і наша українська мова. Але ще раз підкреслю: у свідомості нашого народу Україна постає не тільки сьогоднішня, змучена політичними і економічними кризами, але й як древня європейська держава. Всупереч заявам московських політиків – на сьогоднішній день український народ це – повноцінна нація, і велика честь служити їй люду. Не чекати, що з часом все само собою здійсниться, а виховувати в себе самого, і в брата свого, і в сусіда... національну свідомість.

Звичайно, це – проблема вибору життєвого шляху. І завжди вважалось, що цінність життя – в любові до рідної землі. А це і є прояв української національної свідомості.

*Наталка Колотило
(Київ)*

**СТВОРЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ
НАЦІОНАЛІСТІВ (ОУН). ПЕРШИЙ КОНГРЕС ОУН.
ПРОВІД УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ:
СВГЕН КОНОВАЛЕЦЬ ТА ЙОГО СОРАТНИКИ.**

(Закінчення, початок у числі 3/512,2009 року)

Легія Українських Націоналістів, організація дуже динамічна і сповнена пафосом націоналістичної ідеології, займає визначне місце історії українського націоналістичного руху. З неї вийшли визначні ідеологи й керівники пізнішого Проводу Українських Націоналістів. Постаła вона восени 1925 року в Чехословаччині.

Цент ЛУН містився у Подебрадах, де довкола Української Господарської Академії гуртувалися студенти і професори з їхніми родинами, майже виключно наддніпрянці. В списках ЛУН ми бачимо прізвище Є. Маланюка і Л. Мосендза, М. Сціборського і д-ра Д. Демчука, О. Гайдая і О. Чеховського та ін. Великою прихильницею Легії була О. Теліга.

Діяльність ЛУН відкривала очі еміграційній українській громадськості, а головне молоді і протоптувала тверді стежки для пізнішої ОУН. Центральною постаттю ЛУН був М. Сціборський, голова її центрального комітету, визначний ідеолог-теоретик та видатний публіцист. Його книжки політичного й економічного змісту, хоч писані були для потреб націоналістичного руху до сьогодні зберегли свою вартість. Це була одна з найвидатніших постатей українського націоналістичного руху.

Початки українського націоналістичного руху на Західних землях України після падіння ЗУНР, якщо не рахувати УВО, губляться в туманному мряковинні. Приголомшена упадком своєї державності, країна стояла віч-на-віч з польською окупацією. Для успіху в протистоянні необхідна солі-

дарність усього українського народу. Опір загарбникам чинився двома шляхами: активні елементи суспільності – під прапором УВО, а широкі народні маси – опозицією окупаційному режимові та польській державній діяльності на українській національній території.

Набагато важчим було політичне становище патріотичних сил на Північно-Західних землях України. Вони входили до складу УНР, а Уряд її Варшавським Договором 1920 року зрікся своєї влади на тих землях, передавши всю повноту її Польщі. Тому підтримка руху опору на Волині, Холмщині, Поліссі й Підляшші була б порушенням договору і добровільно прийнятих на себе зобов'язань щодо країни, на території якої знайшов собі притулок Уряд УНР.

Та все ж Волинь у своїй основі залишилася національно здоровою, головним чином серед молоді – найактивнішого ферменту відродження. Переважна більшість волинян сприйняла ідеї і гасла націоналізму. Волинь стала одною з найміцніших твердинь нації у буремні роки Другої Світової війни.

Молодь цього краю вже мала за собою велику життєву школу. Вона була свідком (а часто і учасником) творення й падіння української державності. Налаштована критично до старого партійно-політичного світу ідей та осіб, відповідальних, в її розумінні, за падіння державної української незалежності, ця молодь знайшла шлях до націоналізму.

Один з представників наймолодшого покоління – голова *Союзу Української Націоналістичної Молоді* Богдан Кравців подає три причини небувалого розмаху націоналістичних настроїв на Західно-Українських землях. Це були: бойова діяльність УВО, створення підпільного українського університету у Львові і, нарешті, публіцистична діяльність д-ра Д. Донцова. Кожен із цих трьох факторів зіграв свою роль в розвитку націоналістичного руху. УВО дала йому романтику збройної боротьби, український Таємний університет видав перші кадри організаторів, а праці д-ра Донцова наповнили

їх ідеологічним змістом, а головним чином – відвернули увагу молоді від інтернаціоналізму та советофільства.

Ідеологічні гуртки на ґрунті українського націоналізму існували в Західній Україні вже давно, хоч і не мали помітного впливу та не приймали ширших організованих форм. Перша власне націоналістична організація виникла з ініціативи колишніх студентів підпільного українського університету у Львові 1925 року. Ця молодь у великій більшості ідейна і патріотична, готова до праці і жертви для України, але мало розвинута політично й піддана на різні ідеологічні впливи. Треба було довгої і тривалої праці, щоб надати їй виразного політичного обличчя, створити культурний осередок. Були різні думки щодо назви нової організації. Прийнято офіційно – Група Української Державницької Молоді, в поточному житті більш відома як Група Української Націоналістичної Молоді. Члени її вважали себе націоналістами. Першим головою ГУДМ обрано Дмитра Квасницю. Вона негайно почала діяти, насамперед серед студентства Львова, об'єднуючи довкола себе прихильників, влаштовуючи регулярні збори своїх членів і загально студентські дискусійні збори та віча.

У той час почали множитися по містах і містечках, навіть по деяких селах, молодіжні гуртки, співзвучні до ГУДМ, хоч і не мали регулярного організаційного зв'язку з львівською Групою, все ж вважали її не лише духовним лідером, але й організаційним центром. Вони існували окремо й самостійно, а коли й знали взаємно про себе, то хіба випадково, через знайомих, родичів або учнів, що переходили з однієї школи в другу, з іншої місцевості. До літа 1926 року таких місцевих груп набралось стільки, що довелося подумати про реорганізацію. Замість ГУДМ постав Союз Української Націоналістичної Молоді. Організаційна схема СУНМ була простою, вона впливала з потреб життя. Він ділився на групи УНМ – територіальні або станові, студентські, середньо шкільні, ремісничі, робітничі, селянські. Союз УНМ повним складом увійшов пізніше в ОУН, вносячи туди всі зародки добра й лиха, що проявилось часом так боляче, в подальшому розвитку ОУН.

Об'єднання. Усі ці більші чи менші організації, створені на засадах націоналістичного світогляду і причетні до розроблення його ідеології, розуміли, що далеко їм не зайти по-одинокі та в розпорошенні. Назривала й зміцнювалася думка, що, коли хоче український націоналізм зіграти якусь роль в суспільстві і коли він має виконати свою історичну місію, треба з'єднатися, злучити свої сили, стати однією суцільною, великою й могутньою організацією.

Перші переговори почала ГУНМ з ЛУН. Обидві організації діяли на тому самому терені, найближче стояли до себе ідеологічно і програмно-політично. 1927 року нарешті було узгоджено всі розбіжності і прийнято спільну платформу та схвалено Статут ОУН.

Цілі ОУН були, власне, такі ж самі, як і обох організацій, що створили його:

Пропаганда й обґрунтування української визвольної та соборницько-державної ідеї;

Плекання свідомості вищості українських національних інтересів перед усіма іншими, збірними чи індивідуальними;

Вироблення й поширення націоналістичної ідеології;

Об'єднання всіх націоналістичних організацій шляхом скликання Всеукраїнського З'їзду їх.

3-7 листопада 1927 року відбулася в Берліні Перша Конференція Українських Націоналістів. Націоналістичне середовище після Першої Конференції вирвалося з пут неясних проєктів, незобов'язаних дискусій і туманних ідеологічних шукань навмання. Дуже добре схарактеризував значення конференції Володимир Мартинець: «Український націоналізм вийшов уже з неясної стадії політичного ембріону, став реальним політичним чинником українського життя. Характер його – понадкласовий, суспільний ідеал – нація як органічна цілість.»

Конгрес. Настав час, коли мав зійтися Конгрес. Були клопоти з вибором місця, щоб добре законспірувати його перед

дипломатичними інтервенціями ворожих Україні окупантських держав. Ніхто, за винятком найвужчого числа організаторів, не знав дійсного місця проведення Конгресу. Учасники з'їжджалися до Праги в переконанні, що там і буде Конгрес. А з Праги переїхали до Відня.

Конгрес почався 28 січня і скінчився 3 лютого 1929 року. Прибуло на нього тридцять учасників і два гості. Після того, як голова Проводу Українських Націоналістів Євген Коновалець (обраний на першій Конференції) відкрив Конгрес, а гість, полк. Кіндрат Плохий, привітав його від кубанських українців, обрано Президію Конгресу, куди ввійшли: голова Сціборський, заступники Капустянський і Вассиян, секретарі Мартинець, Арсенич, Герасимович і Руденко.

Для забезпечення поточної роботи Конгресу було створено 6 фахових комісій: ідеологічну на чолі з Ю. Вассияном, соціально-економічну (Я. Моралевич), військову (Є. Коновалець), політичну (Д. Демчук), культурно-освітню (О. Бабій) і організаційну (Л. Костарів).

Президія Першого Конгресу Українських Націоналістів оголосила за підписами Сціборського і Мартинця звернення-маніфест «Від Конгресу Українських Націоналістів» з повідомленням про факт проведення Конгресу і створення на ньому єдиної Організації Українських Націоналістів. У маніфесті стисло висвітлено ідеологічні та соціально-політичні заходи програми ОУН. На пленарному засіданні 2 лютого було затверджено засади українського націоналізму. Головою Проводу одностайно іменовано полк. Євгена Коновальця, який після цього перебрав кермо Конгресу.

ОУН як факт. Підсумки і значення Першого Конгресу ОУН було представлено у «Розбудові нації» статтею секретаря ПУН:

«Конгрес виконав своє завдання. Політичну програму українського націоналізму схвалено. Побудовано її на таких засадах:

Дати національній ідеї найвідповідніші основи для

здійснення її в Самостійній Соборній Національній Українській Державі.

Широкі прерогативи майбутній українській державі. Вона матиме останній і вирішальний голос у всіх справах, що так чи інакше в'яжуться з інтересами нації.

Український націоналізм вимагатиме, з одного боку, в теперішнього державно – політичного стану національної революції, а з другого – зміни внутрішніх господарсько-суспільних умов шляхом послідовних умов.

Ні одна з існуючих партій не може здійснити ідеї українського націоналізму, хоч би навіть і погоджувала ся з його ідеологічною програмою, бо: а) всі вони відстоюють різні місцеві інтереси частини української нації; б) розбиті партійною гризнею; в) класові – дбають про інтереси класу, а не нації як цілокупності всіх суспільних груп.

Організація Українських Націоналістів стала фактом, в чому дуже швидко з динамічного її діяння переконались свої і чужі. Вихід ОУН на арену причин її успіхів та досягнень було і є чисте джерело ідей, що лягли в основу організації в момент її постання 80 років тому. В переломні моменти історичного шляху, коли знесилення і розпач ламали інших, ОУН не знала хитань і сумнівів. Як міфічні титани поновлювали втрачену силу і життєву снагу через контакт з матір'ю-землею, так і ОУН з цілющого джерела животворчої ідеї українського націоналізму завжди черпатиме віру в себе, віру в свій народ, віру в своє історичне призначення. Це давало і завжди даватиме їй натхнення жертвовності і пафос революційної боротьби на шляху до здійснення її остаточної мети.

Віднайшовши героїчний життєвий ідеал, нація не боїться ніяких фізичних ударів. В революції народжена сучасна Україна зустрічає негоду і бурі, знаючи, що вони розвіються, а вона буде.

Ковальський Григорій
(Донецьк)

«НАЦІОКРАТИЧНА КОНЦЕПЦІЯ МИКОЛИ СЦІБОРСЬКОГО»

(Закінчення, початок у числі 3/512,2009 року)

Синдикалізм – це обумовлене розвитком господарської спеціалізації об'єднання людей, зайнятих виробництвом у певній господарській галузі, для охорони їхніх професійних інтересів. Антисоціальні тенденції капіталізму, що загострювалися з розвитком промислового пролетаріату, зроджуючи класову боротьбу викликали появу нових форм професійних об'єднань – синдикати.

Виробничі групи суспільства будуть зорганізовані в синдикати відповідно до своєї праці, професій і господарських функцій. Основними групами, що репрезентуватимуть у синдикатах інтелектуальну й фізичну працю нації, є продукуюча інтелігенція. Синдикати окремої виробничої категорії гуртуватимуться згідно з адміністративно-територіальним поділом держави і принципом вертикальної централізації у вищі об'єднання – синдикалістичні союзи.

Універсальна суть, динамізм і мораль українського націоналізму не лише покликають його до ролі чинного борця за волю нації, але й управнюють до монопольної місії конструктивного реформатора її змісту та існування. Реформаторська місія і є змістом в національній революції.

Національна революція – це є внутрішній, різноманітний у своїх виявах, ідейний, духовно-вольовий, визвольнополітичний і державно-творчий процес Української Нації, спрямований до її звільнення, скріплення, впорядкування та забезпечення для неї гідного існування.

Вирішальною фазою революції, що обумовить її подальше конструктивне завершення, буде збройний виступ Української Нації проти окупантів. Його наслідки залежать насамперед від всебічної підготовки власних сил нації, що їх наці-

оналізм вважає головним джерелом діючого й організуючого розгортання революції.

Систему в перехідному етапі революції націоналізм буде на принципах національної диктатури. Солідаризуючи на принципах надкласової соціальної справедливості й у формах націократії всі, корисні під суспільно-виробничим оглядом, складники нації – націоналізм найде в них активний фермент для творення провідної верстви, в цей спосіб органічно вступаючи в найглибші прошарки народу. З початку диктатура матиме революційно-військовий характер. Її опорою буде створювана в процесі революції мілітарна сила нації й національно-революційні організації, що опанують під керівництвом загального проводу місцеві органи державного управління, громадські установи, професійні союзи й спілки, господарські підприємства і т.д. Згодом, після закінчення збройної фази національної революції, диктатура повільно переключатиметься на громадську базу. В цьому етапі її завдання полягатимуть в дефінітивному скріпленні наслідків здобутої перемоги й підготуванні загальних умов переходу нації до нормального націократичного устрою, що заступить собою провізоричний режим диктатури.

«Націократія є республіканська» – читаємо у М.Сціборського. При цьому, націократія відкидає партійну систему, замінюючи партії синдикатами, об'єднаними у Всеукраїнській Господарській Раді – дорадчому органі при законодавчій і виконавчій владі. В той же час, націократія не уподібнюється тоталітарній державі. Осередками демократії і «громадської творчості» є ті ж синдикати і органи місцевої самоуправи.

Сильна своїм авторитетом і стабільністю націократична влада, зосереджуючи в своїх руках кермо, оборону й лад держави, водночас забезпечуватиме під своєю зверхністю широкі можливості самодіяльності населення в найбільш вагомих для історичних українських умов формах громадської самоуправи.

За адміністративним розподілом, націократія тяжіє до федералізму. Україна, на думку М.Сціборського, має бути розподілена на краї, що матимуть власні Краєві Ради і уряди. Ці органи будуть формуватися шляхом «прямого, загального, рівного й таємного голосування». Представниками державного уряду у краях будуть «краєві начальники», які очолюватимуть місцеву державну адміністрацію і обійматимуть посади Голів Краєвих Рад, пов'язуючи тим самим три елементи державного управління: уряд, «громадську самодіяльність» і контроль над нею.

У всіх ступнях адміністративного поділу держави існуватимуть також загальнодержавні адміністративні, господарські та ін. установи, що виконуватимуть своє призначення під безпосереднім керуванням державного уряду. Представниками державного уряду в окремих краях та їх повноважними зверхникам будуть краєві начальники, що стоятимуть на чолі місцевої державної адміністрації, й автоматично являтимуться Головами Краєвих Рад.

Загальнодержавна законодавча влада буде втілюватися в діяльності Державної Ради, члени якої будуть обиратися шляхом голосування. Висувати кандидатів будуть синдикати і Господарські ради виборчих округів, а у голосуванні буде брати участь населення відповідного округу. Завданням голови держави буде координування дій законодавчої та виконавчої гілок влади, усуваючи можливі протиріччя між ними. Судова влада буде стояти на сторожі законності і конституційності.

На чолі Нації й державної організації стоятиме Голова Держави. Це буде Вождь Нації. В нього концентруватиметься авторитарна суть націократичної держави, що сполучає в собі здорові елементи монархізму й відповідальності. Голова являтиметься водночас Головою Державного Уряду і своєю владою призначатиме Державних Секретарів (міністрів) як із складу Державної Ради, так і з поза неї. Державні Секретарі відповідатимуть за свої уряди не перед Державною

Радою, а перед Головою Держави. Державна Рада матиме право, в обсягу доручених їй конституцією справ, ставити Державних Секретарів за переступ законів перед Найвищим Державним Судом, що обиратиметься разом із Головою Держави Національним Збором.

Підводячи підсумок зауважимо: націократичний проект М.Сціборського ґрунтується на «трьох китах», якими є націоналізм, економічний солідаризм і авторитаризм. Націоналізм уособлює в собі духовну єдність індивідів, згуртовану на національних почуттях. Економічний солідаризм підводить під національну солідарність відповідний економічний устрій – державний синдикалізм. Синдикалізм – це об'єднання людей за принципом їхньої професійно-господарської спеціалізації для охорони своїх професійних інтересів.

Гармонізацію приватних, синдикальних і національних інтересів буде забезпечувати держава. Державний контроль, за М.Сціборським, має розповсюджуватися на провідні галузі економіки: військово-промисловий комплекс, важка промисловість, транспорт тощо. Нижчий рівень усупільнення, муніципалізація, передбачатиме контроль над комунальним господарством: електростанціями, системою водозабезпечення тощо. Державній регуляції підлягатиме цінова політика та певні сфери торгівлі. Всі інші галузі економіки будуть сферою приватної ініціативи.

Націократія, зберігаючи принцип виборності влади і розподіл влади на законодавчу, виконавчу і судову, буде безпартійною політичною системою. Наявність краєвих урядів та виборність влади забезпечуватимуть достатній рівень децентралізації влади, щоб запобігти скочуванню до диктатури, а державне представництво і контроль на місцях забезпечуватимуть координованість загальнонаціональних і регіональних інтересів.

Практична цінність націократичної концепції М.Сціборського полягає в тому, що автор намагався відвернути українську еліту від сприйняття майбутнього України лише в координатах

«соціалізм-капіталізм». Викриваючи їхню генетичну спорідненість, М.Сціборський доводив, що вибір між соціалізмом та капіталізмом – це, фактично, «вибір без вибору».

М.Сціборський розуміє, що й після усамотійнення в Україні певний період проявлятимуться в багатьох сферах духовного й суспільного життя негативні наслідки вікового поневолення, що вимагатимуть застосування відповідних оздоровлюючих середників. Для цього націоналізм включає в програму національної революції державотворчі почини, що в стані були б всебічно скріплювати розхитаний окупаціями організм нації.

Націоналізм водночас усвідомлює собі небезпеку її самоконсервації й застарілості, коли вона стає ціллю для самої себе. У відмінність до інших авторитарних концепцій, він визнає диктатуру не за незмінний принцип, лише за виправдану доцільністю тимчасову методу.

Рівновага між приватною ініціативою та державним контролем – у М.Сціборського це є суттю економічної концепції націократії. Для збереження згаданої рівноваги націократія надає своїй соціально – економічній системі комбінований характер, де приватна власність і економічна свобода сполучаються із здійснюваними державою принципами господарської планового контролю.

Можливо, саме тут найвлучніше в історії підкреслено соціальну роль націоналізму. Націократія – це соціальний націоналізм, перенесений з теорії в економіку. В концепції М.Сціборського солідарність – це необхідна умова здоров'я нації, її єдності і спроможності творити своє майбутнє. Реалізація проекту майбутнього України є функцією, що сформувала орган – націократичну концепцію.

Сама по собі солідарність в її націократичному чи іншому втіленні – не самоціль, але вона є підґрунтям реалізації національного проекту. А яким саме буде український проєкт, якою буде модерна «національна ідея» України – питання відкрите.

*З 85-річчям
Барбона Миколу (м. Київ)*

*З 60-річчям
Ковальського Євгена (Донецька обл.)*

Вітаємо найсердечніше і найщиріше. Бажаємо нашим друзям доброго здоров'я, сил, витривалості, подальшої творчої наснаги та всього найкращого.

На многії літа!

*Редакція журналу
«Самостійна Україна»*

Проф. Ярослав Середницький
(Львів)

ДЗВІН-91. ЧЕРНІГІВЩИНА.
(Закінчення, початок у числі 3/512,2009 року)

На другий день – Крути. Невелика станція на залізничній колії з Москви до Києва. На Схід від неї широке, поросле травою поле. Тоді 29-го січня 1918-го року його покривав сніг. Тут три сотні юнаків Київської військової школи і Допоміжний курінь студентів і гімназистів стали на оборону Києва від червоних полчищ підп. М. Муравйова. Багато юнаків полягло в нерівному бою. А 30 полонених студентів, що не встигли евакуюватись, матроси закатували на станції.

Ми зібрались навпроти великого березового хреста на символічній могилі на полі недалеко від залізничної колії. Хрест встановили хлопці з Львівського Студентського Братства позаминого літа. А Україна зав'язала на ньому вишитий рушник. Тихо прозвучав «Отче наш», а потім пісня, якою в часи визвольних змагань 1918-1920-х років проводили загиблих Українських Січових Стрільців у Галичині:

«Чуеш, брате мій, товаришу мій,

Відлітають сірим шнурком журавлі у вирій...»

Дівчата увінчали хрест величезним вінком польових квітів. Підійшли і помовчали разом з нами місцеві жителі, що працювали коло станції. Потім старший чоловік з недалеко – через поле села Плиски, показав, де були окопи, передав почуті від батька подробиці бою і поховання загиблих українців на сільському кладовищі. В кінці березня 1918-го року відбулось перепоховання загиблих під Крутами у Києві. Тоді молодий Павло Тичина написав:

«На Аскольдовій могилі поховали їх.

Тридцять мучнів українських. Тридцять молодих.

На Аскольдовій могилі України цвіт.

По скривавленій дорозі нам іти у світ».

Прощаємось з селянами. Передаємо їм львівські газети і

листівки. З вікон автобусів ще довго видно, як над уквітчаним вінком березовим хрестом на Крутянському полі майорить жовто-блакитний прапор.

Наш шлях пролягає до районного центру Борзни – полкового міста Гетьманщини. Саме тут минулого року підбурений батюшкою Православної Церкви Російського Патріархату натовп прихожан (приїдуть католики зі Львова забирати вашу церкву) побив на центральній площі львівських і чернігівських рухівців. До речі, Борзна – батьківщина заступника Голови Верховної Ради України Івана Плюща. Хлопці жартували, що він справжній радикал порівняно з своїми земляками.

Під час побиття рухівців особливу лють викликали жовто-блакитні прапори. Про все це ми знали ввечері, коли після концерту з місцевими активістами РУХ'у співали патріотичних пісень під прапорами на площі, роздавали незалежну пресу і отримували від усіх повну підтримку в питаннях про незалежність України. Вдень на концерті Львівського академічного хору «Антей» було на диво мало слухачів. «Публіку» робили хористи з Львова, потім під'їхали миколаївці. Звичке до методу «держать і не пущать» партійне керівництво райцентру виділило для концерту літню естраду в парку далеко від центру Борзни. Звичайно, не було ніякої інформації. Але зразу ж запрацював усний телеграф і за 15-20 хвилин число слухачів помітно зросло.

Всі з задоволенням слухали майстерно виконану програму хору «Антей». Оплесками зустріли борзнянці виступ народного депутата України Романа Іваничука і місцевих активістів демократичних партій. А потім колона місцевих жителів і гостей з Галичини, об'єднана українським духом і піснею рушила під жовто-блакитними прапорами до центра. На площі довго лунали пісні визвольних змагань. Місцевим хлопцям, що загорілись ідеєю створення Козацького коша і осередку Товариства «Просвіта», ми передали кілька національних прапорів і незалежну пресу. Домовились вислати літературу... Вже в автобусі, зрозуміли, який велетенський крок зробила за один рік Борзна на шляху до національного відродження.

На другий день опівдні прибули в Батурин. Повноводний швидкий Сейм. Наметове містечко під національними і козацькими стягами на протилежному обривистому, зарослому лісом березі. Складені в трикутник списи. Статечно походжають, ніби і не дивляться на приїжджих, опираючи руки на шаблі, молоді вусаті козаки в червоних жупанах і високих смушкових шапках. Більше цікавості проявляють гарно одягнені козачки. У Батурині завершилися піші походи Чернігівського, Прилуцького і Ніжинського козацьких полків. Перші за 70 років походи, що відновили у душах людей традиції козацького краю, такі важливі в період нинішньої боротьби України за справжній, не паперовий суверенітет. Не раз на шляху до Батурина і в Батурині говорили на повний голос про єдину Україну – «від Сяну до Дону». Цей історичний клич став однаково близьким нащадкам козаків Гетьманщини і вихованих на традиціях козацької волі галичанам.

Виступ хору "Просвіта" в Батурині (липень 1991р.)

Ми розбили намети в лісі на березі поруч з козацькими і довго насолоджувались прохолодою швидкої течії Сейму. Потім одяглись в національні строї і всі разом – чернігівці, ніжинці, прилучани, козаки сотенного міста Конотопа з Сумщини, делегати козацького об'єднання Москви, львів'яни, житомиряни... колоною рушили до клубу на наукову конференцію «Батурин – гетьманська столиця». Доповіді висвітлили славу минувшину Гетьманщини, історичну постать гетьмана Івана Мазепи, його героїчний чин «на благо усієї України», 70 років замовчування винищення населення козацької столиці та закабалення України після поразки військ шведського короля Карла XII і гетьмана Івана Мазепи в Полтавській битві.

Захоплено вітали батуринці і гості гетьманської столиці відомих українських істориків Олену Апанович, Володимира Сергійчука і Марину Дмитрієнко. В контексті зв'язку минувшини з нинішнім становищем України, по-суті, колонії Російської імперії – СРСР виступили народні депутати України Роман Іваничук і Левко Лук'яненко. Вони підкреслили, що тільки вільна, незалежна Україна, а не «оновлений Союз», зможе забезпечити достойне життя українському народу. Учасників привітав голова Батуринської селищної Ради Олександр Згурський і благословили священники Української Автокефальної Православної Церкви – о. Петро Бойко і о. Семен Перва. Потім виступили представники демократичних організацій Чернігівщини. Світські та духовні пісні співав академічний хор «Антей». Наукова конференція в Батурині поклала кінець майже 300-літній фальсифікації подій Визвольної війни в Україні на початку ХУІІІ століття та особистості борця за волю України – гетьмана Івана Мазепи.

Невеликий Батуринський клуб не зміг вмістити всіх бажаючих, але ми влаштувались на лавках або просто на траві під ясеними і слухали трансляцію доповідей. Чернігівці та житомиряни роздавали незалежну пресу. Напі запаси газет і листівок закінчились. Жваво йшов обмін враженнями, зав'язувались нові знайомства. Раптом від дороги долинула галицька пісня часів визвольних змагань:

«Гей, там на горі Січ іде.
Гей, малиновий стяг несе.
Гей, марширує наше славне товариство.
Гей, марширує, раз-два-три...»

Вирішивши, що то земляки приїхали запитав – звідки? З Києва. А хто ж ще в Києві може так гарно заспівати галицьку січову-маршову, як не хор «Гомін» Леопольда Яценка? Тим більше, що пізнав деяких хористів, які виступали у Львові.

– Як доїхали ?

– Добре, без пригод.

Звичайно, добре, бо влітку минулого року дорогою до Чернігова автобус із хором Л. Яценка зупинила міліція та загін ЗМОП з пластиковими щитами і гумовими кийками. Мало того, що не пустили на свято, а ще й побили – чоловіків, жінок і народного депутата України Василя Гудиму.

Після конференції відбувся масовий похід до будинку генерального писаря Кочубея. До чи не єдиного вцілілого після Меншиковського погрому у спаленому, зрівняному з землею Батурині, жителів якого поголовно вирізали. На широкому лузі біля будинку-музею пройшло співоче свято. Гроно хороших колективів говорить само за себе: «Гомін» (Київ), «Антей» і «Просвіта» (Львів), хори з Миколаєва на Львівщині, а також «Просвіти» і ветеранів війни з Чернігова. Останні прекрасно виконали «Реве та стогне Дніпр широкий» і «Заповіт».

Найбільший успіх мала авторська пісня чернігівців «Чайка біла» про символ чайки – України та антиімперські частівки про те, як:

«Ходить, ходить Горбачов наш бережком,
Заганяє Україну батіжком.
У оновлений Союз її жене.
Бо без неї Москва ноги протягне.
Иди, іди, Україно, у Союз.
От тоді я над тобою посміюсь...
Хоч і голий, хоч голодний – все співай
Велику партію прославляй...
Годі, годі, Україно, тобі спати.
Треба братись незалежність здобувати!»

Надовго запам'ятаються присутнім на святі в Батурині молоді стрункі козаки в червоних жупанах, їх міцні руки на ефесах шабель і дrevках списів, козацькі та стрілецькі пісні, антиімперські частівки. Дружні розмови і політичні дискусії з населенням Чернігівщини. Пробудження громадської свідомості. Закладені підвалини для подальших роздумів і дій.

Ввечері ми повернулись до наметів на березі Сейму. В козацькому таборі палали багаття – готували знаменитий куліш, якого вистарчило всім. Не обійшлося без чарки. Потім майже до світанку лунали пісні, музика запрошувала до танцю і забав. Козацтво і гості веселились.

Проспавши зо 2 години і почувши команду вставати, я спустився урвищем до Сейму. Тільки хлюпнув раз-другий водою в обличчя, як тишу прорізав мелодійний насмішкуватий голос: «Але ж то і козак! Як він миється гарно». Дві молодиці, осідлавши стрімку течію Сейму, усміхались мені. Щоб усміхнутись у відповідь, довелось наздогнати їх, продемонструвавши все своє вміння, набуте в секції плавання у Львові. Так розпочався день.

День, що заперечив слова Гната Хоткевича: «Але так, як осудили Мазепу, ще, мабуть, ніколи ніхто не осуджував: се могло статись в одвічнім краї деспотії і рабства – в Росії. Щоб 200 літ на святкуваннях християнської любові на Великдень проклинати привселюдно ім'я національного героя устами його потомків! Настільки, аби нарід святкував двохсотліття Полтавської битви, тої битви, яка наділа на нього кайдани і зробила кріпаком Москви! Щоби вирвати душу у народу і його ж синам звеліти писати повні ганьби і грязі книги про Мазепу – се єдиний був край у світі – Росія. І єдиний був нарід, з яким можна було собі се дозволити – се нарід український. Занадто потульний, миролюбивий, уступчивий. Умів бути героєм в епоху козацтва – і мов витратив тоді увесь запас свого посвячення. Та невже ж і справді не сталося у нас нічого з пошани до свого національного достойнства?»

День, коли розквітлу святими хоругвами і національними прапорами багатолюдну колону в Батурині та на шосе Київ-Москва до Мазеপিного маєтку в Гончарівці вітали всі місцеві жителі та подорожні. День, коли між усіма встановилось те найвище взаємне порозуміння, яке буває лише на найвеличніших народних святах і залишається в пам'яті назавжди. Тисячі людей розмістились на широкому лузі біля Гончарівки, де стояла колись неприступна Батуринська фортеця, від якої не залишилось ні камінчика. Але нині, у неділю 21 липня 1991-го року тут встановлено велику меморіальну плиту скульптора Леоніда Неццера з Бахмача. На чорному мрамурі – гетьман Іван Мазепа у святковій одежі, з клейнодами – символами влади в руках. Поруч викарбовано слова: «Вклонімося цій землі! З неї черпав наснагу гетьман України Іван Мазепа, з ім'ям якого пов'язано славне і трагічне в історії нашої Вітчизни!»

Панахиду за гетьманом Іваном Мазепою і загиблими від військ ката О. Меншикова мирними жителям столиці Гетьманщини відправили священники УАПЦ о. Петро Бойко і о. Семен Перва разом з хором «Антей». Панахида вільної Української Церкви перекреслила тисячі анатем, що століттями звучали в окупаційній Російській Православній Церкві на українській землі. Але, щоби заперечити справедливі слова Гната Хоткевича, український народ повинен добитись незалежності Батьківщини. І тоді засяє Україна в своїй первозданній красі, а не буде подібною до Батуринського палацу останнього гетьмана України Кирила Розумовського, що ніяк не може вибратись з руїни, незважаючи на недоведені до кінця спроби реставрації.

За вікном автобуса знову промайнули жовтогарячі поля Чернігівщини. На деяких з них комбайни вже поклали перші смуги скошеного збіжжя. Щастя тобі, козацький краю, на шляху національного відродження. Добре, що ми допомогли тобі глянути на світ Божий українськими очима!

Липень 1991-го року, Чернігівщина

*Мгр. Ярослав Стех
(Торонто, Канада)*

НЕВЖЕ Ж ЗДОРОВИЙ ГЛУЗД НЕ ПЕРЕМОЖЕ?

Мені пощастило дивитися 21 серпня 2009 року на позачергове засідання Верховної Ради України, яка розглядала внесені veto і пропозиції Президента України – Віктора Ющенка, щодо бюджету України та про вибори Президента в Україні у 2010 році. Хто мав змогу дивитися і аналізувати це компрометуюче видовище ВР, цей черговий раз мав змогу переконатися, що закони України вирішують люди, яким цілковито майбутня доля України чужа. Дві великі фракції Партія Регіонів та блок Юлії Тимошенко своїми голосами довели черговий раз, що їм далекі інтереси українського народу. Про Партію Регіонів вже від давна відомо, чиїм інтересам вона намагається служити. В неї є своє розуміння державності, якої центр повинен знаходитися в Москві. Зате Блок Ю. Тимошенко, так як завжди, як у цій пісні співається «куди вітер повіє...», як вигідно лідерові фракції так її отара громадно голосує за поданою вказівкою. Для тих партій байдуже, яку ціну доведеться заплатити народові, за їхні політичні позиції. Виходить з того, що їм навіть байдуже, чи поставлять вони народ на коліна і доведуть своїм безглуздя до втрати суверенітету держави. Саме тепер, як ніколи скоріше перед незалежною українською державністю стоїть надзвичайно гостро питання «бути, чи не бути незалежній Україні». Останні провокативні заяви з сторони Російської Федерації засвідчують, що сучасне керівництво Федерації намагається відновити російську імперію. В тій ситуації необхідна консолідація всіх сил в Україні і повинна вона відбуватися під проводом Президента України. Тільки одним фронтом і одною лавою можемо зберегти Україну від ворожих зазіхань на нашу суверенність. За всяку ціну найвища

пора вийти якнайскоріше на пряму дорогу з того складного тупика. Майбутня доля України залежить тільки від нас і більше ні від кого, дорогі брати і сестри.

Ми мусимо бути у своїй Державі нацією з національним Духом, до того закликає наш Президент. Не може хвіст коном махати на ліво і право. Україну не може сприймати кожен по своєму, всі її люблять на свій лад. Її також любили російські царі і любив її Сталін з Гітлером. Вона одна і кожен український громадянин повинен її розуміти за національною суттю. Як виявилось для вище згаданої Партії і Фракції, ідея державности, а в тому і патріотизм український втрачає значення, вони навіть і не задумуються, що громадно ображають не лише Президента України, але зневажають весь український народ. Виходить, що для них цей народ потрібний лише як знаряддя для досягнення своїх особистих цілей. Його можна лише перед виборами хитрими обіцянками заманювати, а після виборів забувають про народ і свої обіцянки. Як не прикро констатувати цей понижаючий стан, що сучасні депутати ВР України у більшості це дійсно маєтні Лицарі Абсурду, які знецінюють Україну і компрометують її в міжнародному співтоваристві. А головне здобуту державну незалежність перетворюють її в руїну. Отже про цей абсурд повинен пам'ятати весь народ при кожних виборах, так до майбутньої ВР України, як і при виборі Президента України. Приглядаючись цій інтермедії у ВР, складається враження, що там засідають люди, яким Україна не лише чужа, вона їм обридла і вони цю незалежність держави хотіли б якомога скоріш завалити і вийти на зустріч нашим нелюбам.

У цьому самому дні, тобто 21 серпня також на І-му каналі УТ українського телебачення, виступав з глибокозмістовним словом привіту напередодні 18-річчя відновлення української державности Президент України – Віктор Ющенко. Більшість з нас мала змогу переконатися, що це промовляє

національний лідер, який уболіває не лише за долю незалежної України, але також він цілою душею уболіває за кожного українця в Україні та якого доля закинула у діаспору. Можна без перебільшення ствердити, що це людина безмежно віддана ідеалам Української нації. Його виступ 23 серпня, для вшанування Українського прапора та 24 серпня ц. р. для відзначення 18-річчя Української відновленої державности, є повним підтвердженням того, що він боліє над державними цінностями і над долею України, яка була уярмлена століттями і наша державність була знищена нашими ворогами. Президент у своїх виступах апелював до всіх думаючих громадян України, щоб усвідомили ці страшні історичні уроки і з них витягли відповідні внески. А при тому, він доводив, що за ці терпіння, мартирологію та численні помилки, історія нам дала шанс стати державним народом. Ці слова лунали переконливо, авторитетно, мужньо і достойно. Всім нам стало відчутно, що Президент поборов недугу затруєння і в знісся понад сучасну українську еліту і гідно відстоює інтереси цілого народу і держави. У цілому світі в українських церквах і в різних місцях українці та не лише самі українці молилися, щоб Милосердний Господь наділяв Його своїми ласками, щоб допоміг Йому в доброму здоров'ю, щоб вигоївся із заданої йому отрути і далі гідно правив державою. Доповіді Президента України – В. Ющенка надихають вірою, надією і викликають глибоку симпатію до нього.

Але поряд з цією радістю, треба відмітити, що у тому самому дні на тому самому I-му каналі УТ, була також програма в якій подавалося, що Міська Рада Харкова призначила 300 тисяч гривень на відновлення в місті пам'ятника вождю пролетаріату – Володимирові Леніну. Це рішення задіяло немов чорнобильська радіація. Кожен з нас розуміє, що не можна побудувати нового, коли не осунути старого дрантя. Отже тим дрантям, а стисліше Радянською системою, якої архітектором був Ленін, наш народ був уярмлений. Комунізм був

нам накинтий гвалтом. Що дав нашому народові цей лєнінський примус? А дав він нам повну руїну всього створеного нашими далекими і близькими предками. Про сталінські репресії вже стільки сказано та написано і в Україні, і в діаспорі, що звернення до цієї тематики викликає у людини нудоту і гідь. Дивно, що цієї гіді не відчувають харківські владні структури. Адже ніхто інший, а вождь пролетаріату товариш В. Ленін втопив у крові у 20-х роках нашу державність і за це йому відновлювати пам'ятки, м'яко кажучи гідко. Їх треба стерти з лица землі і навіть в музеях цей кат нашого народу не повинен знайти гідного місця. Україна заплатила страшну ціну за перебування в складі ССРСР, не будемо згадувати вже про період від Переяславської угоди 1654 року. Коли російські царі нищили нашу державність і своїми указами забороняли нашу мову на рідній землі. З тими злочинно-ганебними вчинками повинен ознайомитися сучасний Президент Російської Федерації – Дмитро Медведєв, який в листі до Президента України – В. Юценка висуває абсурдні претензії. А фактично страшить і провокує до конфлікту. Повинен він сам, а також разом з ним повинні запізнатися в Україні багато безбатчинків, які окалічують ідею незалежної України. В першу чергу на державному рівні, ці обмежені розумово представники на протязі хоча б 18 років не спромоглися вивчити державну мову. Як прикро пригадувати, що лише на зламі жовтня та листопада 1937 р. на Соловках сталінські негідники розстріляли тисячі найвидатніших українців, які користувалися всесвітнім авторитетом. Серед них були Лєсь Курбас, Микола Зєров, Мирослав Ірчан, Микола Куліш, родина Крушельницьких та тисячі інших. На жаль про ці чорні дні і злочини, а в тому про 10 мільйонів заморених українців голодомором ніколи не можемо забути. Президент Російської Федерації – Д. Медведєв в тих днях вніс проєкт до Думи РФ, щоб ця узаконила військово – мілітарні бойові акції в. тз. обороні громадян РФ, які

живуть за межами Росії. А це вже не погроза зі сторони Президента РФ – Медведєва, а наказ що має робити суверенна сусідська держава. Не продовжите перебування російського чорноморського флоту то ми самі собі продовжимо наше перебування на території України. Зрештою недавній візит Патріарха Московської Православної Церкви не відбігає від поглядів Медведєва, він також за допомогою православної церкви намагається відновлювати московську імперію. З цього виходить, що це останній дзвінок щоб звернутися за допомогою до світового співтовариства допомогу і порятунк. Яка ж це явна провокативна загроза, спрямована проти України і це викликає загальнонародний сум. Дивує, що так Президент РФ – Медведєв, як і Патріарх Московської Православної Церкви виступають з своїми заявами, не враховуючи трагедії, які мали місце на Соловках, Сибірі, Казахстані та в десятках інших місцевостях, де гинули масово українці, а вони однозначно закликають до нового мартилорогу і з цього треба в пору робити належні висновки. Неможна тільки скиглити про нашу слабкість. Противник є тим сильніший, що ми слабкі і не об'єднанні. Якщо ми хочемо мати благословення Боже, то повинні ми твердо стояти на життя і смерть за мову батьків наших, за їхню віру, які зі зброєю в руках боролися за звільнення рідного народу з чужинецького ярма. На завершення своїх думок, хочу висловити своє глибоке переконання, що жоден з кандидатів на пост Президента України в найближчих виборах не є в стані зробити тільки, скільки може в цій складній ситуації зробити сучасний досвідчений Президент. При нагідно щиро дякую Президентові України – Віктору Ющенку за відновлення історичної пам'яті нашого народу і щиро вітаю з ювілеєм 18-річчя відновлення Української державности та бажаю Йому доброго здоров'я й багато плідних років життя і праці на благо Української державности.

Віталій Матяш
журналіст,
(Київ)

«СТРАТЕГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО» ЧИ НЕОКОЛОНІАЛІЗМ?

Олег Романчук, шеф-редактор журналу «Унівесіум» (Київ).
(Коментарі – члена НСЖУ Віталія Матяша)

Останнім часом на шпальтах російських електронних видань, газет та журналів активізувалися агресивні публікації відверто провокативного, антиукраїнського спрямування, що у цивілізованих країнах світу, зазвичай, розглядаються, як провокаційні, що мають антидержавний підривний характер, і розцінюються, як втручання у внутрішні справи незалежної держави. На жаль, за вісімнадцять років незалежності України, в системі Державного комітету з питань телебачення й радіомовлення так і не створено інформаційно-контпропагандистського відділу, що відслідковував би антиукраїнські публікації у друкованих ЗМІ, а також відповідні телерадіосюжети подібного спрямування й готував для зовнішньополітичного відомства України відповідні матеріали. У свою чергу Мінзакордонних справ України, спираючись на такі матеріали, міг би оприлюднювати відповідні офіційні «Заяви» чи «Ноти» до світового співтовариства.

Так у московському журналі «Секретные материалы», які вільно розповсюджується в Україні видрукувано статтю Валерія Тирнова й Анатолія Клеви «Реінкарнація Бандери». – відверто провокативний матеріал, агресивне, комуністичне, пропагандистське кліше періоду холодної війни. Автори тексту неприховано підбурюють російських громадян за для загострення стосунків між Україною та Росією. «Тому є всі підстави, – підкреслюють автори статті, – припускати, що

спроба нав'язати українському суспільству силою примусу закон-індульгенцію (йдеться про реабілітацію воєнків ОУН і УПА) – загрожує перетворити ідеологію українських фашистів на державну ідеологію, що може призвести до катклізмів, аж до перетворення України на етнократичну державу».

Хворобливі ідеї міліарного протистояння Росія – Україна напричуд живучі. 21 квітня 2008 р. «Русский журнал» надрукував відверто провокативний матеріал Ігоря Джадана «Операция «Механический апельсин» з апокаліптичним планом окупації України. «Росія проводить десантну операцію силами морської піхоти із захоплення ключових елементів інфраструктури Криму: аеродромів, портів, шляхових вузлів. Українські частини в Криму не атакують якщо вони не чинять спротиву. Операція може початися з розгрому українського флоту ударами з повітря і проти корабельними ракетами і захоплення місць його базування в Одесі, Очакові, Чорноморському, Євпаторії й Феодосії силами 882-го окремого десантного штурмового батальйону морської піхоти Чорноморського флоту РФ. За підтримки перекинутих повітрям з Тихоокеанського флоту чотирьох полків 55-ої дивізії морської піхоти (Владивосток)».

«Бандеризація України – главная угроза для России». Під такою назвою у видавництві «Яуза» у серії «Загрози Росії» побачила світ ця добірка матеріалів. Читаємо анотацію: «З «братського народу» нинішня оранжева Україна перетворилася на державу, яку неможна назвати навіть дружньою... Настав час сказати прямо – подальша «бандеризація» України в недалекому майбутньому може перетворитися на відкритий конфлікт між колишніми братерськими народами».

2004 р. видавництво «Русская имперская мысль» надрукувало збірник «Украинская болезнь русской нации», при-

свячений темі української незалежності. Ось що написано в анотації: «Православний центр імперських православних досліджень» вважає своїм обов'язком всіляко розвінчувати антиросійську міфологію «мазепинців». У ситуації ХХ ст., коли російська цивілізація переживала складні внутрішні незгоди, під сумнів було поставлено сенс участі південно-російського населення (тобто українців – *Авт.*) у будівництві загальноросійського світу. Вірус самозакоханого регіоналізму жорстоко вразив постсоветську еліту південноросійського населення. Держава Україна – це наша своєрідна Хорватія, що роздирає цілісність і Православної Російської Церкви, і російської державності, і єдність російського народу. «Українство», як ідеологія національного розколу поставило під сумнів питання єдності Православного Російського Світу, і ми перебуваємо сьогодні в надзвичайно складному становищі, коли одна частина нації, свідомість якої затьмарена сепаратизмом, виступає агресивно проти іншої». Як бачмо, російські імпер-шовіністи не передбачають права української нації на окремішність від російської, на власну державність.

Максим Калашніков, відомий російський публіцист, написав дослідження «Независимая Украина. Крах проекта», яке побачило світ (у харківському!) видавництві «Фоліо» 2009 р. В анотації озвучено відверто зловтішні запитання: «Чи доживе «незалежна» Україна до тридцятиріччя? Чи не чекає Крим доля Кіпру й Косово? Чи не зруйнується «химерне» породження 1991 р. по лінії Дніпра за «чехословацьким варіантом»? Чим завершиться нинішній процес промислової, науково-технічної та суспільної, гуманітарної деградації «клаптикової» держави України. Чи стене НАТО порятунком для русофобів та відвертих бандерівців, які захопили владу в Києві? Чи спроможний сучасний Захід розв'язати проблеми «вмираючої» України? Автор книжки стверджує,

що сучасна Україна розколюється, наростають суперечності між заходом і сходом, і якщо цей процес не зупинити, то Україну може очікувати сумна доля Югославії. Думка автора суворая: проект «незалежна Україна» з початку був приречений на провал. В основу його покладено мерзотну й страхотливу за суттю ідею, що українці – ніби окремих від російського світу народ.

Питається, чи могла б якась сучасна європейська держава, де дотримуються найліберальніших принципів «свободи слова», дозволити у себе видання книжки, підготовленої іноземцями й спрямованої на ліквідацію власної державності? Гадаю, що ні!

У російському видавництві «АТС» 2007 р. вийшла друком книжка А. Широкограда «Когда заговорят пушки...» і знову чути відлуння інформаційної війни: «Тисячу років народи, що населяли Придністров'я і Північно-Східну Русь, вважалися братами, фактично однією нацією. Але за останні роки зміцніли сили, які хочуть посварити українців і росіян».

А це вже продукт вітчизняного виробництва. Ідеться про таке собі дослідження Георгія Крючкова і не менш відомого Дмитра Табачника «Фашизм в Україні: угрозы или реальность»? (харківське вид. «Фоліо, 2008»).

У найкращих традиціях советської пропаганди, спрямованої проти «українського буржуазного націоналізму» автори намагаються переконати читачів, що над Україною може нависнути реальна загроза фашизації влади у її верхніх ешалонах. Мовляв, помаранчева влада нині відверто демонструє духовну близькість та історичний зв'язок з функціонерами ОУН і УПА, вояками дивізії СС «Галичина», тим самим принижуючи історичний подвиг советського народу. Аргументація авторів не витримує жодної критики. Але книжка вийшла з-під пера українських (?) парламентарів, її можна ку-

пити в українських книгарнях. Існує лише політична й економічна стратегія Москви щодо України і аж ніяк не «стратегічне партнерство». На жаль, Українська держава до сьогодні так і не створила власного стратегічного бачення світу, не спромоглася виробити переконливу українську державницьку ідеологію.

Тому говорити про стратегічне партнерство (без лапок) між Україною і Росією немає жодного сенсу.

У продажі на українському книжковому ринку з'явилася книжка російських авторів із серії «Війна на порозі», написана у стилі фентезі, де йдеться про військові дії на території сучасної України. У книжці Георгія Скавицького «Поле бою – Україна, Зламаний Тризуб» автор пише про те, як «помаранчеві» нацисти розв'язують в Україні громадянську війну. «За допомогою миротворчого контингенту НАТО, під прикриттям американської авіації та бронетехніки західноукраїнські карателі з тризубами на погонах починають винищувати російськомовне населення, стираючи з лиця землі цілі міста», – йдеться в анотації до книжки. Все Лівобережжя, Крим і Новоросія піднімаються проти окупантів. Росія допомагає бійцям Опору новітнім озброєнням, добровольцями й військовими радниками... Вони зламають проклятий бандерівський Тризуб! Вони покажуть натівським «яструбам» кузькіну мати!.. Поле бою – Україна! «Це є наш останній і рішучий бій», – пише автор.

Відверто антиукраїнський характер таких публікацій та книжок, що кимось активно проптовхується на книжковий та газетний ринки України засвідчує, що існує лише політична й економічна стратегія Москви щодо України й аж ніяк не «стратегічне партнерство».

(Передрук із газети «Слово просвіти» ч.13, 2-18 квітня 2009 р.)

Анатолій Ковальчук
Голова Бориспільського об'єднання
Всеукраїнського товариства
«Просвіта» ім. Тараса Шевченка

*Подивіться лишень добре,
Прочитайте знову
Тую славу. Та читайте
Од слова до слова,
Не минайте ані титли,
Ніже тії коми,
Все розберіть... та й спитайте
Тойді себе: що ми?..
Чії сини? Яких батьків?
Ким? За що закуті?..*

Тарас Шевченко

ДО 90-РІЧЧЯ ПОДВИГУ НА ТРУБЕЖІ

На початку лютого виповнюється 90 років відтоді, як козаки Вороньківської, Бориспільської й Баришівської сотень прийняли нерівний бій проти більшовицького війська на Трубежі.

Ця, одна з багатьох маловідомих подій боротьби кращих синів українського народу за свою Самостійну соборну державу, відбулася 4-5 лютого 1919 року на території нинішнього Баришівського району біля залізничного мосту через річку Трубіж. То був час, коли під ударами ворогів зі сходу армія Української Народної Республіки змушена була залишити спочатку Лівобережжя, а згодом і Київ. Український уряд переїхав до Вінниці. Серед тих патріотів, хто вирішив ціною свого життя не допустити приходу більшовиків до Києва або затримати їх на підступах до столиці, було близько трьох сотень (точна кількість невідома) відважних жителів лівобережних містечок Бориспіль, Баришівка, Вороньків і декількох довколишніх сіл.

Довгий час про цю подію часів національно-визвольних змагань 1917-1921 рр. згадувати було небезпечно, адже 70 років радянська пропаганда називала всіх повстанців, які боролися проти неї, бандитами. Тому навіть удови й матері загиблих боялися розповідати своїм дітям та онукам правду

про подвиг і героїчну смерть їхніх батьків. Але свято берегли про них пам'ять. Звісно, ніхто не залишив письмових спогадів про той бій. Навіть ті його учасники-повстанці, яким вдалося врятуватися після поразки і відступу. Очевидно, більшовики, що наступали на Київ, теж не задокументували подробиць тієї події. Бо, наскільки відомо, в архівах жодних документів поки що не вдалося знайти.

Сумний досвід підтверджує: хоч і значущі, але не задокументовані історичні факти з плином часу забуваються. Або стають легендами, в яких нащадкам не завжди легко відрізнити правду від домислів.

Тому потонула б пам'ять про героїв у вирі забуття, якби не допитливий розум Андрія Олександровича Свирида, відомого на Бориспільщині краєзнавця й патріота, жителя с. Іванків, на жаль, уже покійного. Саме завдяки його зусиллям в середині 90-х рр. були зібрані деякі відомості про бій на Трубежі і окремих його учасників. Про мужній вчинок своїх земляків він почув ще в дитинстві, на початку 30-х років минулого століття, від свого батька, бо серед загиблих героїв був його близький родич. Майже через 70 років, уже на схилі свого віку, Андрій Олександрович завдяки розмовам із найстарішими людьми сіл Іванків, Вороньків, Рогозів, Глибоке з'ясував таке. Після падіння самодержавства і проголошення тимчасовим урядом демократичних свобод, створення в Києві Центральної Ради у національно-свідомих українців, кількість яких стрімко зростала, відродилася надія на відновлення своєї вільної Української держави. Жителі містечок Воронькова, Борисполя й Барипівки, в яких діяли колись козацькі сотні Переяславського полку, пригадали, чиї вони нащадки, і почали згуртовуватися в козацькі загони-сотні.

На початку лютого 1919 року командир Вороньківської сотні Іван Черпак одержав наказ зайняти оборону на лівому березі річки Трубіж, щоб хоч на декілька днів зупинити просування червоних військ до Києва, поки звідти евакуюються на захід українські установи. Про відбиття наступу, тим паче про другі Фермопіли не йшлося. Бо що, крім рушниць, шабель і двох кулеметів могли протиставити козаки кільком десяткам тисяч більшовиків, які мали на озброєнні бронепоезди й гармати?

Перед самою річкою повстанці пошкодили залізницю –

познімали рейки з насипу і з мосту з надією, що це залишиться непоміченим для машиніста і перший ворожий потяг, на великій швидкості зійшовши з колії, впаде у воду, а вагони поскочуються в довколишні болота. І в результаті цього буде на декілька днів перекрито шлях на Київ наступним поїздам. Але серед оборонців знайшовся зрадник, який сповістив більшовиків про небезпеку. Тому перший їхній бронепоїзд зупинився перед мостом і почав обстрілювати українців з гармат. Два дні тривав нерівний бій, більшість оборонців загинули або дістали поранення. Скориставшись нічною темрявою, вцілілі козаки відступили, забравши поранених і по можливості загиблих своїх товаришів. Як з'ясував Андрій Олександрович, вістку про розгром сотні приніс в Іванків молодий гімназист, мабуть учасник бою, бо під кожушком у нього була закривавлена вишиванка. На запитання дружини одного з повстанців, де її чоловік, юнак відповів: «На дні Трубежа». Отже, на моє переконання, учасники бою на Трубежі повторили подвиг героїв Крут.

А далі було таке. Вступивши 7 лютого 1919 року до столиці України більшовики, як і під час свого першого приходу до Києва за рік перед тим, закатували в місті декілька тисяч людей. За 7 місяців їхньої окупації було знищено або пограбовано й вивезено до Москви багато безцінних пам'яток історії й культури.

Після появи в місцевій пресі публікацій Андрія Свирида про цю трагічну подію відомий український поет Микола Іванович Карпенко, до речі уродженець Воронькова, написав поему «Отаман Черпак», в якій оспівав подвиг козаків у бою на Трубежі. Він також згадував, що в дитинстві чув розповіді своїх земляків про цей бій та інші героїчні вчинки Івана Черпака і його побратимів. Ці факти підтверджували також поетова сестра Катерина, інші вороньківці старшого віку.

1990 року після закінчення одного з мітингів на підтримку незалежності України, до мене, одного з його організаторів, підійшов похилого віку бориспілець і розповів, що 1920 року його батько як український патріот був розстріляний за участь у протибільшовицькому повстанні, що відбулося в нашому місті. За його словами, повстанців очолював отаман Іван Черпак. Ще він повідав, що на одному з міських

кладовищ досі збереглися могили розстріляних того дня батька й сина. На підставі почутого я написав статтю про бориспільське повстання й помістив її в декількох демократичних газетах. Згодом про цю подію, але з додатковими подробицями писали й інші краєзнавці.

У процесі досліджень Андрій Свирид відшукав у Воронькові людей, які розповіли про останній період життя Івана Черпака і показали місце його поховання. Вдалося навіть роздобути давню фотокартку, на якій він зображений разом із побратимами. Тоді ж силами вороньківських і бориспільських представників патріотичних партій було впорядковано могилу, на якій встановлено дубовий хрест. За участю десятків людей, у тім числі священників та учнів місцевої школи було проведено панахиду і мітинг -реквієм.

Іван Черпак з побратимами

На черзі постало питання встановлення пам'ятника всім героям-повстанцям, загиблим на Трубежі. Було вирішено за доцільне спорудити його не на місці останнього бою, а на одній з центральних вулиць Баришівки. З метою практичного вирішення цього питання Андрій Свирид разом з бориспільськими підприємцями Олегом Шереметом і Віктором Швагруном побували на прийомі в голови Баришівської райдержадміністрації Сергія Васильківського. Із собою вони привезли фотознімок виготовленої за кошти пана Швагруна мармурової плити із написом-посвятою землякам, загиблим у бою з більшовицькими.

За словами бориспільців, керівник виконавчої влади сусіднього району навідріз відмовився від сприяння в цій шляхетній справі, пафосно заявивши: «Нікому не дозволю встановлювати пам'ятник петлюрівцям. Мої дід і батько були більшовиками і я- більшовик!». Звісно, трьом патріотам було дивно почути від чиновника, призначеного Президентом-антикомуністом, заяву про його більшовицькі переконання. Але хіба мало незрозумілих для народу призначень відбувається в нашій державі на всіх рівнях влади?! Проте це не зупинило пана Андрія. Він звертався до тодішнього голови облдержадміністрації, до Секретаріату Президента України. Звідусіль надходили відписки. Лише з обласного центру охорони пам'яток з історії, археології та мистецтва повідомили, що не заперечують проти встановлення плити з відповідним текстом на території смт. Баришівка. Згодом було вирішено, що найліпше місце для пам'ятного знака – привокзальний майданчик залізничної станції Баришівка. Адже на цю територію не поширюється влада новітніх більшовиків. Крім того, Київська дирекція залізничних перевезень, до складу котрої входить станція Баришівка, своїм листом від 6 лютого 2007 року повідомила, що не заперечує проти встановлення пам'ятного знака героям бою за незалежність України, на території станції. Підтримував цю ідею колишній заступник голови Баришівської райдержадміністрації, дід котрого, за його словами, також брав участь у бою. Але виникла ще одна перешкода. Проти пам'ятного знака виступила місцева рада

ветеранів. Виявляється, на 18-му році незалежності України владою в деяких районах і містах є не органи, сформовані відповідно до Конституції й законів, а протиукраїнсько налаштовані місцеві осередки громадських організацій.

Проте, незважаючи на всі перешкоди, соратники і побратими Андрія Свирида не втратили надії на успішне завершення його починання. В майстерні одного з бориспільських підприємців уже третій рік зберігається виготовлений за спонсорські кошти прекрасний гранітний пам'ятник героям-козакам. А вже згадувана плита з написом стала б його елементом.

На Зелену неділю 2009 року жителі Борисполя відзначають 90-річчя повстання їхніх прадідів проти більшовицьких окупантів. Під час його придушення ворожий бронепоезд обстріляв місто запальними снарядами. У пожежі, що спалахнула після цього, згоріло кілька сотень будинків. Оточивши Бориспіль, більшовицькі загони силоміць зігнали на майдани чоловіків та юнаків, а потім без суду і слідства розстріляли кожного десятого, а подекуди – кожного п'ятого. Вважаю, що вшанування пам'яті героїв повстання і жертв більшовицького терору – прямий обов'язок нинішнього покоління бориспільців та органів місцевого самоврядування. Тому від імені демократичної громадськості звертаюся до них через газету з пропозицією вже зараз розпочати підготовку: створити оргкомітет, розробити план заходів, передбачити встановлення пам'ятного знака на міському майдані. Впевнений, його виготовлення не потребуватиме коштів з міського бюджету, адже серед бориспільських підприємців достатньо патріотів, які профінансують виконання всіх робіт.

4 лютого ц.р. вперше за 90 років представники демократичних організацій Київщини вшанують пам'ять героїв Трубежу на місці бою і, як писав Борис Олійник:

*На Трубежі, на грізнім рубежі
Во здоровіє поставимо їм свічі:
Вони живі для нас у віковічні,
І пам'ять їхню не сточить іржі.*

Валентина Шпак
(Кременець)

НАМ УКРАЇНА ВИЩЕ ПОНАД ВСЕ! (у скороченому варіанті)

Минає 80 років від утворення Організації Українських Націоналістів, яка стала могутнім фактором українського політичного життя, активним учасником боротьби за відновлення державної незалежності України.

Багаторічне життя українців під чужоземним гнітом вело до викристалізування національної ідеології формування народного спротиву окупантам та створення організації, яка очолила народну боротьбу.

Панорама національного руху

Перші намагання перенести націоналістичну ідеологію на ґрунт практичної політичної роботи починається з діяльності Миколи Міхновського та його однодумців на переломі XIX і XX сторіч. Вони були сформульовані в брошурі «Самостійна Україна» і знайшли своє вивершення у створенні Революційної Української Партії.

Визвольні змагання і збройна боротьба 1914-1920 років прискорили процес ідеологічного визрівання і довели до створення Організації Українських Націоналістів.

Дмитро Андрієвський, Дмитро Донцов, Юліан Вассиян, Микола Сціборський – перші чільні ідеологи суспільно-політичного руху, що одержав назву українського націоналізму.

Нова націоналістична віра ширилася з надзвичайною швидкістю і знаходила своїх визнавців серед колишніх воєнків обидвох українських армій, серед студентської молоді. Створювалися більші й менші гурти ідеологічно близьких людей. Чотири з таких організацій стали фунда-

ментом організованого націоналізму, підвалинами для створення ОУН.

На першому місці ставлять Українську Військову Організацію (УВО), яка переважала інших чисельністю, сильною дисципліною, відданістю та жертовністю, була оточена величезним авторитетом і престижем, імпонувала традиціями і продовження збройної боротьби після того, як зійшли з поля бою регулярні українські армії. На чолі її Начальної Команди стояв полковник Євген Коновалець, колишній командир Осадного Корпусу Січових Стрільців. Як військовик і по-сборницьки налаштований політик він користувався пошаною всієї української спільноти по обидвох берегах Збруча. УВО була революційною організацією з кінцевою метою – створити власну національну самостійну і об'єднану державу.

Група Української Національної Молоді (ГУНМ) – хронологічно друга націоналістична організація – постала 1922 року в Чехословаччині. Членами Групи були не лише студенти, але й колишні військовики. Група мала власний пресовий орган, де викладалися питання націоналістичної ідеології, неминучості боротьби за повну державну суверенність і соборність української нації, – «Україна понад усе!».

Полковник Євген Коновалець

Багато членів ГУНМ повернулися до України, працювали, деякі брали активну участь у націоналістичному русі до кінця своїх днів.

Визначне місце в історії українського націоналістичного руху займає Легія Українських Націоналістів, що постала 1925 року в студентських осередках Праги, Брна, Подебрад, а пізніше її осередки були в Берліні, Відні, Парижі, Люксембургу та в інших містах і континентах. ЛУН була першою організацією, що вжила назву «націоналіст», «націоналістичний», які були перебрані ОУН. Від ЛУН пішло також вітання «Слава Україні!». У списках ЛУН були Євген Маланюк, Микола Сціборський, Дмитро Демчук. Великою прихильницею була Олена Теліга та багато інших.

ЛУН відкривала еміграційній українській громадськості цілі націоналізму, готувала створення ОУН.

Окрім організацій націоналістичного руху в еміграції, націоналістичні настрої на землях Західної України теж набули небувалого розмаху. На терені ідеологічних гуртків було створено 1925 року націоналістичну організацію молоді Галичини, що поширилася на всю Західну Україну. Офіційно організація називалася Групою Української Державницької Молоді, в житті більш відома як Група Української Націоналістичної Молоді (ГУНМ). Пізніше (1926р.) замість ГУНМ постав Союз Української Націоналістичної Молоді (СУНМ).

«За час існування Союзу витворився вже певний тип молодого націоналіста, що зуміє повести націоналістичний рух на Західній Україні»...

Очільниками СУНМу висувалися такі відомі пізніше діячі, які Богдан Кравців, Степан Охримович, Зенон Коссак, Іван Габрусевич, Степан Ленкавський, Михайло Турчманович і багато інших.

Створення ОУН

Назрівала і зміцнювалася думка, що, коли хоче український націоналізм зіграти роль у суспільстві і коли він має виконати свою історичну місію, потрібно з'єднатися, злучити свої сили, злитися в одну суцільну, велику й могутню організацію. Це має бути (вирішено на основі тривалих дискусій) понадкласова і надпартійна організація, що була б дороговказом для усіх, яка б стояла на сторожі національного ідеалу і готувала б націю до досягнення її кінцевої мети.

3–7 листопада 1927 року відбулася в Берліні Перша Конференція Українських Націоналістів, яка зробила великий крок на шляху до створення єдиної націоналістичної організації та створила Провід Українських Націоналістів (ПУН). Головою Проводу був обраний Євген Коновалець, а членами стали Дмитро Андрієвський, Володимир Мартинець і Микола Сціборський.

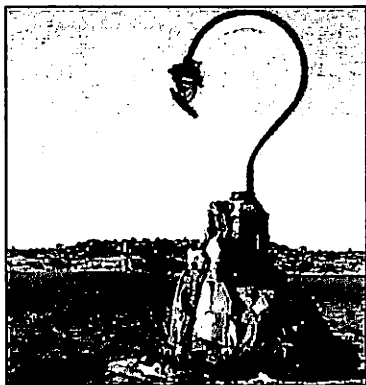
28 січня–3 лютого 1929 року у Відні проходив Конгрес Українських Націоналістів. У ньому брали участь 30 учасників і два гості. Президія Конгресу і створення єдиної Організації Українських Націоналістів.

ОУН стала реальністю, в чому дуже швидко переконалися свої і чужі.

«Вихід ОУН на арену визвольної боротьби відразу підняв політичну температуру. ОУН зайняла передове місце в укладі українських сил. Однією з головних причин її успіхів і досягнень було і є чисте джерело ідей, що лягли в основу організації...» – писав ідеолог ОУН Зиновій Книш.

Організація Українських Націоналістів у боротьбі з усіма окупаційними режимами виховувала покоління людей, відданих ідей державності, незалежності, національної соборності Української держави, які довгі десятиліття змагалися і досягли поставлену основну мету – відновлення державної незалежності України.

СЕВАСТОПОЛЬ УКРАЇНСЬКИЙ

Це відносно невелике місто (378 тис. осіб) усі 18 років незалежності України є дражливою точкою в геополітичному бутті держави, адже змушує українських політиків чітко визначитися щодо цілісності України, українсько-російських відносин, статусу і майбутнього російського Чорноморського флоту.

«Навіщо нам флот?»

Феномен Севастополя примушує наш політикум робити те, що йому геть не до вподоби: боротися й протистояти тоді, коли боротьба не стосується приватних інтересів політичних заробітчан, для яких соборність держави – абстракція. Севастополь є улюбленою територією геополітичного піару для російських політиків. І то не випадково, бо росіяни давно зрозуміли істину, сформульовану українським геополітичним мислителем Юрієм Липою: «Хто володіє Севастополем, той володіє Кримом. Хто володіє Кримом, той володіє Чорним морем». Ця істина дуже важко пробиває собі дорогу в нетрях офіційного Києва, де праць Липи не знають, та й Грушевського з його ідеєю чорноморської орієнтації України читали не уважно. Україна мала всі шанси позбавити себе головного болю з Чорноморським флотом ще в 1992 році. Якби мала інший провід...

Співавтором цього головного болю став тоді Леонід Кравчук, який сьогодні вдає видатного державного діяча, а на початку 1990-х демонстрував зразково хуторянське мислення, заявляючи російським учасникам перемовин із проблем роз-

поділу Чорноморського флоту: «Зачем нам флот? Нам бы флотишко!» Досвідчена (500 років державності) російська еліта, якщо не на сто, то на дев'яносто відсотків точно, скористалася геополітичною примітивністю партійно-радянсько-господарського активу УРСР, повісивши на ший України надзвичайно болючу, загрозливу проблему. Про рівень цієї примітивності свідчить такий, приміром, факт: коли після референдуму 1 грудня 1991 року командувач Чорноморського флоту адмірал Ігор Касатонов приїхав до Києва (і цілком можливо, міг присягнути Україні!), його зустрів неголений сержант на роздраному драндулеті. Допоки київські керівники-хуторяни вирішували, що їм робити з Касатоновим, Москва взяла його під своє крило, й адмірал став одним із найпереконаніших супротивників України.

Якби у квітні 1992 року група офіцерів-патріотів не змусила Кравчука підписати указ про створення Військово-Морських сил України, то нині наша держава цілком вірогідно не мала би ані флоту, ані Севастополя, ані Криму. Адже боротьба велася тоді (як і зараз) не за кораблі, а за територію. Флот, військова присутність були засобом контролю та утримання території. Ось уже 18 років триває політичне, ідейне, інформаційне та культурне протистояння між Україною та Росією за це ключове для всього українського Півдня місто. В цьому протистоянні можна побачити чимало цікавого, над усе – в боротьбі за свідомість мешканців міста. Севастополь на очах перетворився на величезну фабрику з виробництва історичних міфів, де реальна історія вже абсолютно не обходить «бійців ідеологічного фронту».

Матроське прізвище Нахименко

Із міфу розпочинається саме заснування міста. Насправді Севастополь як військово-морська база виник на півдні Криму 1783 року, коли перші будинки на місці селища з татарською назвою Ак-Яр звів адмірал Томас Мак-Кензі, шотландець на російській службі. Він був справжнім засновником міста, хоча цей факт проігнорували структури російського Чорноморського флоту та проросійські ор-

ганізації Севастополя, коли в 2008 році нав'язали севастопольцям пам'ятник Катерині II як нібито засновниці. Справді, на Томасі Мак-Кензі імперського зиску стільки, як на Катерині, не матимеш...

На березі Артилерійської бухти Севастополя Чорноморський флот спорудив уже за часів незалежності України пам'ятний знак на честь кораблів ескадри адмірала Клокачова, який нібито вперше привів їх до майбутнього міста. Але Клокачова на один день випередив вихованець Києво-Могилянської академії козацький полковник Сидір Білий із його Дніпровською флотилією. Однак про це місцева влада воліє не згадувати. Замовчують також той факт, що місто будувалося руками українських робітників, а на Чорноморському флоті служили здебільшого українські рекрути з «малоросійських» губерній імперії. Отже, так звана російська слава завойовувалася переважно українською кров'ю. Досить лише нагадати, що найушлавленішими героями оборони Севастополя під час Кримської війни XIX ст. були матроси Кішка й Шевченко, а юні учасники боїв, такі собі севастопольські «гавроші», мали прізвища Пищенко й Рибальченко. Радянський історик академік Євген Тарле процитував у своїх творах лист із обложеного Севастополя офіцера, російського аристократа князя Васільчікова: «Матроси вже встигли прозвати Нахімова Нахименком, щоби, як вони кажуть, було більше схоже на матроське прізвище».

Отже, на переконання захисників Севастополя, типове матроське прізвище мало звучати на український лад. Це лише сьогодні проросійські ЗМІ міста намагаються довести, що українці не мають жодного стосунку до історії Севастополя, де нібито все було і є суто російським. Кумедний приклад: автор цих рядків, севастополець у 4-му, а кримчанин у 9-му поколінні, пам'ятає, як ще за часів СРСР експозиція музею Чорноморського флоту в Севастополі розпочиналася з макета української козацької чайки. Таким чином визнавався факт, що у російського флоту на Чорному морі були попередники. Проте за період незалежності України макет кудись зник...

Історія під тиском політичної доцільності перетворюється на поле актуальної боротьби проти України, бо ця перекруче-

на «історія» використовується як аргумент на користь територіальних зазіхань Російської Федерації на землі українського Півдня, насамперед Севастополь і Крим.

Синьо-жовтий прапор на щоглі

На початку ХХ ст. у місті активно діяли українські підпільні й напівлегальні організації, які (а зовсім не більшовики), зокрема, і долучилися до організації повстання на панцернику «Потьомкін».

У 1917 році на кораблях Чорноморського флоту імперії, що базувався головним чином у Севастополі, розпочинаються процеси українізації. Утворюються українські комітети, ради, а навесні 1918 року, в квітні, на щоглах кораблів було піднято синьо-жовті прапори й командував Чорноморського флоту адмірал Саблін надіслав до Києва телеграму про те, що флот служить Українській державі. Між іншим, перш ніж ухвалити таке рішення, Саблін дав наказ провести на всіх кораблях загальні збори офіцерів і матросів. Більшість висловилися за службу Україні. Згодом на чолі Українського державного флоту постали нащадки славетних українських родин: адмірала Андрій Покровський і Михайло Остроградський-Апостол. Дуже активно працювала Севастопольська українська Чорноморська громада. Членкинею цієї організації була пані Колчак, дружина Александра Колчака, який на той момент командував російським Чорноморським флотом. Звісно, в культовому нині в Російській Федерації фільмі «Адміралъ» (про життя Колчака) про цей факт немає та й не могло бути жодної згадки...

Цей період історії флоту й Севастополя за комуністичних часів був приречений на забуття. Сучасна проросійська пропаганда не без успіху прагне вилучити зі свідомості людей реальний історичний Севастополь, замінивши його «легендарним». Варто зазначити, що ніякого дефіциту легенд у Севастополі справді немає. Ось, наприклад, легенда про «непріступність». Її поширюють, попри очевидну невідповідність фактам. Севастополь за весь час його існування намагалися взяти 7 разів і 6 спроб виявилися вдалими. Севастополь бра-

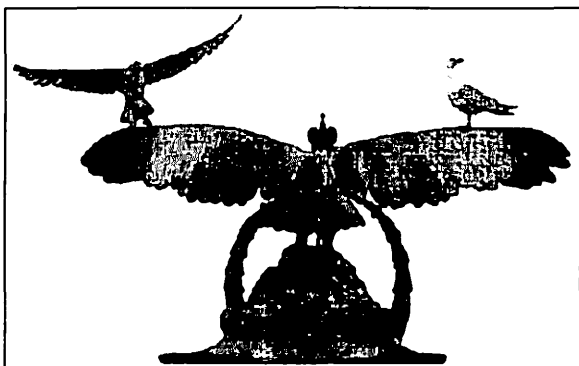
ли англійці, французи, італійці й турки під час Кримської війни. Севастополь брали війська Антанти, кайзерівські німці, неодноразово «білі» й «червоні». Зрештою, місто було взято німцями й румунами в 1942 році. Якось це не дуже схоже на «непріступність». Севастополь встояв лише на початку 1918 року, коли атака кримськотатарських ескадронів на падників успіху не мала.

А що стосується російської «слави», то назагал здачу супротивникові потужної військово-морської фортеці можна називати «славою», лише маючи про неї вельми екзотичні уявлення. Тим більше, що в XIX ст. іноземний експедиційний корпус воював у Криму, перебуваючи на великій відстані від своїх баз. А вітрильний тоді Чорноморський флот, побачивши на обрії британські та французькі прапори, не знайшов іншого для себе виходу, крім самозатоплення. Навіть цілковита загибель Чорноморського флоту в бою з кораблями «володарки морів» виглядала б значно пристойніше, ніж цей безнадійний суїцид... Але людям постійно навіюють – «слава», «слава», «слава», і якщо відімкнути здоровий глузд і тверезість суджень (що з багатьма людьми таки відбувається), то з цим можна погодитись. У Севастополі чимало робиться саме на запереченні здорового глузду та на його дискредитації.

Є також речі, про які воліють мовчати, бо вони псують яскраво намальовану картину бажаної історії. Наприклад, про трагедію мису Херсонес. Саме там, на цьому маленькому клаптику суходолу зібралися останні захисники Севастополя в червні-липні 1942 року. Командування Чорноморського флоту та Приморської армії, адміралаи, генерали та партійні керівники втекли з цієї пастки на літаках і підводних човнах, кинувши десятки тисяч матросів і солдатів, у тому числі поранених, напризволяще... Майже всі ті люди або загинули, або потрапили в полон. Керівники-втікачі отримали нові звання й нагороди, а ті, кому пощастило повернутися з німецького полону, на все життя – тавро підозрілої людини, яка перебувала в полоні. Пропагандисти «військової слави» уникають принципового обговорення цієї теми, тим більше, що іменами

втікачів названо чимало вулиць у Севастополі.

Привертає увагу той факт, що у вермахті, на відміну від Червоної армії та флоту, в середовищі генералів не було заведено кидати своїх солдатів у безнадійній ситуації. Там уважали

Політика Києва: невтручання

нормою приймати долю своїх бойових товаришів, хоч би якою трагічною вона була: смерть, полон...

Нині населення міста, насамперед молодь (незалежно від етнічної приналежності), виховується винятково на російській історії, російському патріотизмі та лояльності, традиціях російської державності тощо.

Величезну роль у цьому процесі відіграє Чорноморський флот РФ, що здійснює функції, які виходять далеко за межі обов'язків військової структури, зокрема освітні, пропагандистські, інформаційні та культурницькі. Під його крилом діє філія Московського університету (а крім неї, ще десяток філій вишів Російської Федерації, де українським громадянам пояснюють, «чим насправді є ця так звана Україна»), створена особисто мером Москви Лужковим. В центрі Севастополя звели споруду, на якій великими червоними літерами написали: «Дом Москвы». А що ж офіційний Київ? Він веде політику невтручання у внутрішні справи України (на відміну від російських візаві, що втручаються залюбки). Не можна сказати, щоб він узагалі нічого не робив, але те, що робиться, виглядає чимось дуже боязким... Кілька років тому Кабмін України виділив 9 млн грн на «розвиток української культури в Севастополі». Результат: ані грошей, ані української культури. За 17 років Київ нарешті знайшов 5 млн грн на будівництво єдиної в Севастополі української

школи-колегіуму, але міська рада, яка постійно демонструє, що «бачила вона ту Україну в білих капцях», відмовилася від участі в цьому проекті, принципово не знайшовши аж 500 тис. грн у міському бюджеті. Тепер місцева влада прохає, щоб Київ усі витрати взяв на себе, враховуючи специфічну позицію севастопольської міської ради щодо України і всього українського. Що ж це за державна влада, яка не здатна наполягти на своєму і яка не може змусити підкоритися? Хто поважатиме таку владу й виконуватиме її розпорядження? А тим часом, доки київські хуторяни чухаються, Лужков уже встиг збудувати в Севастополі елітну російську гімназію (з умовами кращими, ніж у Москві) й збирається будувати другу. Російська еліта ще більш егоїстична і крадійкувата, ніж наша, але який потужний державницький рефлекс! Захоплююсь і заздрю. Вже багато років київські достойники не можуть практично вирішити питання про створення у Севастополі філії Києво-Могилянської академії, не розуміючи, що йдеться не лише про освіту й культуру, а про збереження соборності України, що ставки в цій боротьбі є дуже високими.

Якщо з російського боку активна діяльність у Севастополі ведеться в контексті великої державної політики, то з українського – як приватна справа окремих патріотично стурбованих осіб за глухої байдужості офіційного Києва... І цим окремим особам часто-густо доводиться ставати в кругову оборону, тобто не лише на московському, але й на київському напрямку.

Український флот в умовах хронічного безгрошів'я примуцряється на всіх спільних із флотами країн НАТО навчаннях отримувати високі оцінки, українські патріоти, яким б'ють шибки, погрожують, палять дачі, роблять своє. У квітні в Севастополі на честь чергової річниці з дня утворення Військово-Морських сил України вулицями міста проїхали десятки автомобілів під українськими державними і морськими прапорами. То був величний український марш, до якого держава наша, на жаль, не мала ніякого стосунку. Севастополь *contra omnes* (всупереч усьому) залишається українським.

Ростислав Василенко

З ГАЗЕТИ «МАНЬЧЖУРСЬКИЙ ВІСНИК» ЧИН РОСПУКИ!

Наш співробітник М. Ворон з Канади переслав нам цікавий матеріал, який поміщуємо на сторінках нашого журналу.

За тиждень українська колонія в Харбіні має вибрати свій репрезентаційний орган. На неділю 10 грудня розписані перші Загальні Збори української національної громади, котрі мають вибрати Раду та Правління як рівно ж накреслити майбутні шляхи праці української колонії в Харбіні.

Хвиля надзвичайно відповідальна. За цей час, що ділить нас від неділі (час на превеликий жаль дуже короткий) маємо застановитись, над тим кого вибрати на який наказ тим вибраним дати.

Звичайно кожна громада бажає вибрати своїми репрезентами найліпших спосеред себе, але через те, що мірило тієї «найліпшости» є дуже тяжке, а бодай і неможливе, бо ніби хто ж не вважає себе найліпшим, тоді до справи підходиться з більш конкретними поглядами. Мимохіть створюються ті чи інші «цензи», котрим мали б відповідати майбутні кандидати.

«Цензи» ті, як до сього часу, були завше більш громадського характеру ніж національного. Вважалось, що такий репрезентант колонії мусить бути по-перше всього домовласником, давно замешкуючим в місті, і поважного віку. Коли до сього додати ще якийсь «стаж» в минулому (особливо чини та ордена), то сього вважалось аж занадто.

На сей раз Загальні Збори мусять пройти в іншій атмосфері. Формуємо українську Національну громаду й тому першим, головним мусить бути «ценз» національний. Се зовсім не має значити, що ті українці, що не мало приклали праці й грошей для положення підвалин українського життя тут на Далекому Сході, не беруться під увагу. Але се має значити, що чинник національний має стати в першу чергу.

Чому? Про се на протязі вже більш як рік, ми що тижня пояснювали на сторінках «Маньчжурського Вісника», про се докладно говорилося на першій нараді громадянства після отримання будинку, як і з рештою на останньому надзвичайному Пленумі УКГУ.

А саме, тому що репрезентативний орган підбраний по іншим ознакам, буде органом домовласників, старих діячів, клубян, просто землячеством, а в сьому випадкові власне ходить про створення Українського Національного Органу.

Українська справа не менш як на п'ятнадцять літ перегнала українське життя у Харбіні. В неділю 10 грудня ми мусимо зробити перший більший крок, щоб упущене наздогнати, або ствердити ще раз свою національну несвідомість.

Політичні та економічні стосунки поміж світською Україною та червоною Московою на протязі останніх років дуже погіршилися. Московський Комінтерн зірвав всі договори з Україною Радянською, які забезпечували їй хоча маленьку свободу в ділянці народного господарства й культурного розвитку.

Починаючи від 1930 року, себто після відомого процесу над членами «Союзу Визволення України» московські комуністи завели на нашій Батьківщині режим масового терору. Національно – політичний гніт дійшов до свого апогею у цьому році, коли до Харкова приїхав відомий українофоб Постищев, який рахується уповноваженою особою самого Сталіна.

Переслідуванням української інтелігенції з цього моменту не має кінця. Тисячі українських освічених людей було завезено на Соловки, а інші тисячі виселено до центральної Московії або на Сибір. Багатьох розстріляно, головно українців – галичан.

Але цього не вистачило московським окупантам. Вони постановили знищити саме ядро української нації, себто наше селянство. Відібравши від його рештки хліба та насіння, московські комуністи спричинили таким чином голод, в наслідок якого померло декілька мільйонів людей.

Це трагічне положення українського народу на світській Україні сильно відбилось на настроях українців Галичини, визиваючи у них важке загальне пригноблення. По цілій Га-

личині, у містах та селах, були організовані багаточисельні зібрання та віча, на яких присутні висловлювали свій твердий протест проти жорсткої політики імперіалістичної Москви.

Під впливом цих страшних подій на Великій Україні впадо два вистріли 21 жовтня ц.в. з руки молодого патріота Миколи Лемика, який вбив секретаря світського конзуляту у Львові Маїлова.

Український часопис «Новий Час» в ч. 243 описує досить подрібно перебіг самого засідання наглого (черезвичайного) суда, що відбувся у Львові 30 жовтня с.р. над 18-літнім студентом Миколою Лемиком.

До оборони підсудного зголосилось 8 найкращих українських адвокатів. Але прокурор спротивився тому, щоби підсудного боронило велике число оборонців, кажучи, що в судовій залі не повинно бути ніякої демонстрації.

Внаслідок цього спротиву трибуналом було допущено тільки три обороні Д-р. Ст. Шухевич, Д-р Вол. Старосольський та Д-р. Ст. Біляк.

Під час розправи студент Лемик признався до свого вчинку. На питання предсідника трибуналу, чому він виконав свій вчинок, підсудний відповів, що «на приказ ОУН (Організація Українських Націоналістів) прийшов до конзуляту з метою вбити представника московської влади, яка силою загарбала українську культуру і терором й голодом винищує українську націю».

З ходу цілого процесу видно, що польський суд й прокурор стали на захист світської Росії. Трибунал ухилив цілу низку питань, які ставили оборонці підсудного, аби вияснити дійсні причини вбивства, а прокурор у своїй промові заявив, що «вбивство впливало з бажань демонстрації», щоби перешкодити тіснішим зв'язкам поміж двома сусідніми державами, себто Польщею та СРСР.

Трибунал після наради присудив Миколу Лемика на до смертну в'язницю. Так закінчився один із багатьох епізодів славної та героїчної боротьби нашої патріотичної молоді за Самостійну Соборну Україну, в обороні котрої вона не лякається жертвувати навіть своїм життям.

Товариство Українців у Фінляндії зо

Ukrainalaisten Yhdistys Suomessary

viktorin@suomi24.fi

ДОРОГІ ЗЕМЛЯКИ!

З почуттям виконаного обов'язку, смутку і радості заразом доводжу до вашого відома, що 29 серпня 2009 року Повно-важний та Надзвичайний посол України у Фінляндії пан Андрій Дешиця і зг. ТУФ Віктор Єганов, відвідали місто Суомусалмі, де прийняли участь у довгоочікуваній нами усіма події – відкритті пам'ятнику «Україна молиться за душі загиблих», присвяченого воїнам, загиблим у Фінляндії під час Зимової війни.

У відкритті прийняли участь також мер муніципального округу Суомуссалмі Тимо А. Säkkinen; директор музею Зимової війни Марко Сеppänen та інші представники місцевого керівництва й фінських збройних сил і члени української офіційної делегації: Голова Житомирської облдержадміністрації Забела Юрій Володимирович; міський голова міста Новоград-Волинський Боровець Микола Петрович; заступник голови Житомирської облдержадміністрації Черненко Микола Андрійович; Рибинський Ігор Євгенович-генеральний директор підприємства «Житомироблагроліс» та представники благодійної організації «Пам'ять»: голова організації Костюк Леонід Олександрович; автор пам'ятнику художник-скульптор Рожик Віталій Миколайович; автор пам'ятнику архітектор Дацько Андрій Ігорович, та інші представники української делегації.

Місце відкриття пам'ятника: 23 км. Рааттської дороги (Raatten Tie) – по дорозі до музею «Зимової війни», адреса музею: RAATTEEN PORTTI, Raatteentie 2, 89800 SUOMUS-SALMI, директор Marko Seppänen.

Пам'ятник було встановлено на місці скорботного хреста, який новоград-волинці поставили декілька років тому в самому серці незабутніх бойових подій 1939 року.

Під час відкриття керівники української делегації та місцевої влади виголосили скорботні промови, після чого поклали до підніжжя монументу квіти й жалобні вінки, вишитий рушник, свічки та гільзу зі жменю житомирської землі.

Пам'ятник було освячено священником фінської православної церкви. Окремо також була відспівана скорботна панахида по душах загиблих солдат.

Від імені Правління ТУФ хочу висловити сердечні подяки усім добрим людям, які долучилися до цієї визначної події в історії України й у фінсько-українських відносин – вшанування пам'яті загиблих під час Зимової війни людей!

Сподіваюся, що пам'ять невинних жертв безжалісної й загарбницької московської системи, яка брехливими й насильницькими засобами заганяла наших земляків на вірну страшну смерть під час Першої Світової, Зимової – Фінської, Другої Світової, Афганської та багатьох інших воєн, стане міцним щаблем до розуміння усіма нами високого значення незалежності миролюбної української держави!

З побажаннями миру, незалежності й добробуту українському й фінському народам.

Віктор Єганов на відкритті пам'ятника «Україна молиться за душі загиблих», присвяченого воїнам, загиблим у Фінляндії під час Зимової війни.

зг. Товариства Українців у Фінляндії
лікар Віктор Єганов, Гельсінкі

31 серпня 2009 року

Микола Бірюк
професор університету
(Вороніж, Росія)

* * *

Ми на громадських засадах дещо зробили. Провели свято Шевченка в бібліотеці №23, свято Гоголя у Воронезькому ляльковому театрі і Обласній бібліотеці ім. І.С. Нікітіна. Була зустріч з комісаром ОБСЄ, про що я Вам уже писав. А недавно відбулася зустріч з послом України в Росії Костянтином Грищенком, поговорили про загальні проблеми російсько-українських відношень.

Є у нас одна проблема, до якої я ніяк не можу пристосуватись. Бізнесмен Ігор Сахно спочатку відкрив «Украинскую кухню», а недавно збудував і запустив «Украинский ресторан». Здається, треба радіти з того, але... І. Сахно приїхав у Воронеж з Далекого Сходу, як виявилось, нічого українського у нього, крім прізвища, немає. Його цікавлять гроші і ще він намагається засвітитися перед правлячими колами. Всі розмови у нього про «Объединение славян», а головний натхненник Петро І. Він разом з дружиною і своїм водієм зареєстрував Українську національно-культурну автономію, в цьому напрямі багато обіцяє та нічого не робить. Коли приїжджають до нас українські діячі, то він їх

запрошує до свого ресторану, вручає різні подарунки, хвастає своєю бізнесовою діяльністю. Ось і посла К. Грищенка зі світою він запросив до ресторану, я також там був, бо посол поставив таку умову. Як хазяїн, І. Сахно майже весь час говорив про «Славянское объединение», про те що «мы все едины», що він з усіх сил намагається підтримувати українську культуру, показував картини українських художників, які розвішані по стінах ресторану. А послу вручив велику картину Петра І. Сиділи також якісь дві жінки, одна з Дніпропетровська. Говорили про своє «Женское объединение», яке організовує конференцію про російсько-українське «єдинство». Посол до цього відносився ніби схвально.

Потім на закінчення І. Сахно надав слово мені, я виголосив тост за наш реальний стан, який передбачає існування кордонів, а в Україні є багато власних справ, так що все охопне «єдинство», то є велике спрощення наявного стану. Всі затихли, дві жінки пробували щось заперечити на емоційних засадах, без доказів. Всі випили за мій тост. Після цього взяв слово посол і став говорити трохи інакше, ніж раніше. Говорив про дійсну складність проблем державного рівня. Фактично, він підтримав мене, хоч зауважив, що його точка зору відрізняється від аналізу всіх виступаючих.

Ось такі наші справи. Слідкую по Вашій пресі за подіями в Україні і хвилююсь. Схоже на те, що Янукович рветься до влади, причому він врахував минулі помилки. Як би його зупинити! Жаль мені Романа Риф'яка, раніше він писав до мене листи.

Сердечний привіт Вам і Вашим вірним помічникам.

Група учнів п'ятої класи Української Реальної Гімназії в Празі (Модржани), директором якої був професор Августин Штефан, колишній голова Союзу (Парламенту) Карпатської України.

*Сидять (зліва): Валерій Гай-Гасевський, Володимир Михайлишин,
Іван Перун, Йосип Параска, Павло Дорожинський.*

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД «СУ»

Австралія

Кенез Калина – 50 ам. \$

Монджейовський Роман – 20 австр. \$

Англія

Гаврильчак Євгенія – 25 фунтів

Семенюк Олекса – 23 фунти

Турів Юрій – 20 фунтів

Євич Степан – 15 фунтів

Попадинець Василь – 13 фунтів

Коляса Теодор – 13 фунтів

Горобець С. – 10 фунтів

Томків Василь – 10 фунтів

Козловський О. – 10 фунтів

Ясельська – 7 фунтів

Гоц П. – 5 фунтів

Хміль М. – 5 фунтів

Німеччина

Барецький Осип інж. – 20 євро

***Усім жертводавцям
Висловлюємо нашу щирю подяку!***

*** * ***

***Просимо вносити пожертви
на пресовий фонд журналу «СУ».***

АДРЕСИ ПРЕДСТАВНИЦТВ «САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНИ»

Австралія:
Mr. Leo Dennis
2 Ursula Rd.
Bull. 2516N S.W
Australia

Австрія:
Herm R. Chamyn
Strauchergasse 12/11
Graz Austria

Азербайджан:
Евгенія Джафарова
37119 г. Баку
ул. Нахичеванского 48, кв. 86
Азербайджан

Англія:
Mr. G. Seimenluk
7 Naxbury Gardens,
Chadwell Heath, Romford,
Essex RM6 5TS England

Аргентина:
Asociacion Ukrainien
"Renesimienta"
Maza 150
Buenos Aires, Argentina

Бельгія:
Mrs. Lidia Demczuk
4, Rue Moquebe
4590 Ouffet, Belgium

Болгарія:
Юзефович Сергій
ул. Загорська 7
5000 В Трново Болгарія

Бразилія:
Mr. P. Jedyn
Rua Prof. Fr. Basso 39
02010-010 Curitiba Parana
Brazil

Венесуела:
Mr. G.S. Wuyzechowsky
Las Torres I M A
El Lindero Esq. Pasaje 16.40J1
Petroquia Sucre 1030 Caracas
Venezuela

Вірменія:
Рубанкя Няр
ул. Путьбекяна, 2/1 кв. 52
37067 г. Єреван

Голландія:
Mrs. Lida Donners Munt
Kamp 13
6361 GX Nuth, Limburg
Nederland

Греція:
Nalyna Masliouk-Kakkou
99 Dodekanisou Str., Petroupoli
Athens 13231, Greece

Грузія:
Ганна Матеева
Перша українська школа
ім. Дієбуадзе в
Тбілісі 380002

Данія:
Mrs. Tatjana B. Nielsen
Aabakkevej 5b
5210 Odense NV Denmark

Естонія:
Nina Ochremenko
Sostra 6-7
10616 Tallinn, Estonia

Зелений Клин:
Василь Світальський
Океанский проспект 136/63
690002 г. Владивосток, Россия

Ірландія:
Olana Kovalchuk
142, Dooradoyle Park
Dooradoyle Road
CO. Limerick, Ireland

Іспанія / Андорра:
Mr. B.S.Rymarenko
BP 24 Poste Frances
La Massana
Prince Pote d'Andorra

Італія:
Mrs. Yaroslava Kulchytska
Via Vespasiano, 48
Roma – 00143
Italy

Канада:
Mr. J. Holubitsky
52 Burrows Ave.
Etobicoke, Ont.
M9B 4W7 Canada

Victor Rajenko
20 Debora Dr.
Grimsby, Ontario
L3M 4J2 Canada

Кубань:
Микола Сергієнко
353287 г. Горячий Ключ Первомайский
ул. Терешковой, 16, кв. 23
Кубань

Латвія:
V. Stroy
Brivibas g.342-7
Riga LV- 1006
Latvija

Литва:
Mrs. Inina Kuznesowa
Kosmoso 10-1
31118 Visaginas
Lietuva

Люксембург:
Mr. E. Hohol
50, ruede L'eglise
3636 Kayl, Luxembourg

Молдова:
Майстренко Олександр
вул. Короленко 2/2
г. Кишинів
Молдова

Німеччина:
Dipl. Ing. J. Baretzky
Schul Str. 2
83229 Sachrang
Deutschland

Нова Зеландія:
Mr. W. Krechowec
49 Fonteney St SWO#3
Mt. Albert, Auckland
New Zealand

Норвегія:
N.Ravi – Kristenko
Den Ukrainske Forening i Norge
Ukrainenborveien- 4
0258 Oslo Norwegia

Парагвай:
Mr. V. Baransky
J. L. Mallorquin N° 970
Encarnacion - Itapua
Paraguay

Польща:
W. Lazorko
ul. Dworskiego 46/1 1
37-700 Przemysl
Polska

Португалія:
Pavlo Sadoha
Associaçao dos Ucrainianos
em Portugal
Av. 25 de Abril 27 2 FRT
1675 – 185 Lisboa, Portugal

Росія:
Іван Тарасюк
г. Ярославль
Московский просп. 163, кв. 216
Россия

Румунія:
Prof. V. Nikolaiciuk
Loc. Radavti Cod 5875
Str. Calea Bucovinci Nr. 36,
ScAAr. 3, Juj. Succava
Romania

Сербія:
Miroslav Hochak
Devet Jugovica 3/3
21000 Novi Sad
Serbia

Словаччина:
Ing. Andrij Jacos
Cadrova 1
83101 Bratislava
Slovakia

Словенія:
Gosp. Ing. Vladimir Dumka
Likozarjeva 23
4000 Kranj
Slovenija

США:
ODWU --- Free Ukraine
Ukrainian Homestead — Olzhych
1230 Beaver Drive, Lehington,
PA. 18235 USA

Таджикистан:
Volodymyr Didun
735734 Leninabad Reg.
Chkalovsk ul. 1 Maya, 2, k. 22
Republik of Tajikistan

Татарстан:
Євген Савенко
423 550 г. Нижнекамск
просп. Химиков, 57, кв 218
Татарстан

Угорщина:
Mrs. Jaroslawa Hrfyanyi
Hajos u. 1
1065 Budapest
Hungary

Україна:
01015 м. Київ
вул. Московська, 36, к. 18
Україна

Фінляндія:
Dr. Viktor Jeganov
Pasilan puistotie 6E, 50
002240 Helsinki
Finland -Suomi

Франція:
Mme Olga Jacura
9, Rue de la Prairie
78290 Croissy s/ Seine
France

Хорватія:
Prof. Boris Graljuk
Savor Rusina-Ukrajinas
ul. Vodovodna 11
Zagreb 10000
Hrvatska

Чехія:
Dr. Fedir Jancyk, C. Sc.
Fantova 32/1782
15500 Praha 5
Czech Republic

Чіле:
Dr. Boris M. Didyk
P.O.B. 943
Vina Del Mar
Chile

Швейцарія:
Dr. M. Katchaluba
Chemin Bottai 11
Challet Trembita
1822 Chernex
Switzerland

Швеція:
Zoriana Kiktsö
Fornåjdsvägen 28, BV
152 58
Södertälje
Sweden